

Скраћенице:

АТС – Акредитационо тело Србије
АТ – акредитационо тело
ТОУ – тело за оцењивање усаглашености
ИК – инфраструктура квалитета
ИАФ – Међународни форум за акредитацију
ИЛАС – Међународна организација за акредитацију лабораторија
ЕА – Европска организација за акредитацију
ЕА MAC – савет за мултилатералне споразуме ЕА
ЕА BLA/MLA – билатерални/мултилатерални споразум о признавању еквивалентности система акредитације ЕА
ЕА GA – Генерална скупштина ЕА
ИАФ MLA/ILAC MRA – ИАФ/ИЛАС мултилатерални споразум
ISO – Међународна организација за стандардизацију
IEC – Међународна електротехничка комисија
СТО – Светска трговинска организација
GIZ – Немачка владина организација за техничку помоћ
Proficiency testing (PT) – испитивање оспособљености
Inter-laboratory comparisons (ILC) – међулабораторијска поређења
Geographical indications (GI) – ознаке географског порекла
GLOBALG.A.P. стандарди – стандарди за сертификацију пољопривредних производа
УО – Управни одбор АТС-а
СА – Савет за акредитацију АТС-а
НО – Надзорни одбор АТС-а
ЛИ – лабораторије за испитивање
КТ – контролна тела
ЛЕ – лабораторије за еталонирање
СМ – сертификациона тела за сертификацију система менаџмента
МЛ – медицинске лабораторије
СП – сертификациона тела за сертификацију производа
СО – сертификациона тела за сертификацију особа
АТЦГ – Акредитационо тијело Црне Горе
БАТА – Институт за акредитирање Босне и Херцеговине
ИАРМ – Институт за акредитацију Републике Македоније
ХАА – Хрватска акредитацијска агенција
Регионални РТВ пројекат – „Промоција регионалне сарадње у Југоисточној Европи у области инфраструктуре квалитета“
Билатерални РТВ пројекат – „Подршка инфраструктури квалитета у Србији“
GIZ пројекат – Немачки пројекат подршке развоја органске производње у Србији
IPA 2011 – регионални пројекат „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској“
Програм швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012 – Програм швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012 у области увођења GLOBALG.A.P. стандарда и заштите географског порекла
МЗ – Министарство здравља Републике Србије
МПШВ – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије
МФП – Министарство финансија и привреде Републике Србије
ДМДМ – Дирекција за мере и драгоцене метале
ВІРМ – Међународни биро за тегове и мере
ПКС – Привредна комора Србије

Acronyms:

ATS – Accreditation Body of Serbia
AB – Accreditation Body
CAB – conformity assessment body
QI – Quality Infrastructure
IAF – International Accreditation Forum
ILAC – International Laboratory Accreditation Cooperation
EA – European co-operation for Accreditation
EA MAC – EA Multilateral Agreement Council
EA BLA/MLA – EA Bilateral/Multilateral Agreement
EA GA – EA General Assembly
IAF MLA/ILAC MRA – IAF/ILAC Mutual Recognition Arrangement
ISO – International Organization for Standardization
IEC – International Electrotechnical Commission
WTO – World Trade Organization
GIZ – German governmental organisation for technical assistance
PT – Proficiency testing
ILC – Inter-laboratory comparisons
GI – Geographical indications
GLOBALG.A.P. standards – standards for the certification of agricultural products
MB – ATS Management Board
AC – ATS Accreditation Council
SB – ATS Supervisory Board
TL – Testing Laboratory
IB – Inspection Body
CL – Calibration Laboratory
MS – Certification Bodies Operating Certification of Management Systems
ML – Medical Laboratories
PrC – Certification Bodies Operating Certification of Products
PC – Certification Bodies Operating Certification of Persons
ATCG – Accreditation Body of Montenegro
BATA – Institute for Accreditation of Bosnia & Herzegovina
IARM – Institute for Accreditation of the FYR of Macedonia
HAA – Croatian Accreditation Agency
Regional PTB project – “Promotion of regional cooperation in South Eastern Europe in the field of Quality Infrastructure”
Bilateral PTB project – “Support of the Quality Infrastructure in Serbia”
GIZ project – German project supporting the development of organic farming in Serbia
IPA 2011 – regional project entitled “Quality Infrastructure in the Western Balkans and Turkey”
Swiss-Serbian TCP 2009-2012 – Swiss Serbian Trade Cooperation Project 2009-2012 in the field of GLOBALG.A.P. standards and GI
MoH – Ministry of Health of the Republic of Serbia
MAFWM – Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management of the Republic of Serbia
MFE – Ministry of Finance and Economy of the Republic of Serbia
DMDM – Directorate of Measures and Precious Metals
BIPM – Bureau International des Poids et Mesures (International Bureau of Weights and Measures)
PKS – Serbian Chamber of Commerce

Садржај:

Уводна реч председнице УО	4
Уводна реч директора АТЦ-а	6
Циљеви и будуће активности	8
Активности АТЦ-а у области акредитације	12
Акредитација	12
Измена и доношење нових докумената	16
Нове области акредитације	16
Активности органа и тела АТЦ-а	18
Међународне активности	22
Сарадња са другим акредитационим телима	26
Промоција акредитације	28
Семинари/конференције	36
Запослени и оцењивачи АТЦ-а	44
Финансијски извештај	48

Table of Contents:

MB Chairman's Foreword	5
ATS Director's Foreword	7
Objectives and Future Activities	9
ATS Accreditation Activities	13
Accreditation	13
Amendments to and Adoption of New Documents	17
New Fields of Accreditation	17
Activities of the ATS Organs and Bodies	19
International Activities	23
Cooperation with Other Accreditation Bodies	27
Promotion of Accreditation	29
Seminars/Conferences	37
ATS Employees and Assessors	45
Financial Report	49

Након што је 2011. године успешно спроведено колегијално оцењивање од стране Европске организације за акредитацију (EA) и након усвајања предлога корективних мера и њиховог спровођења, Акредитационо тело Србије (ATC) је на састанку Савета за мултилатералне споразуме EA (EA MAC), одржаном 18. и 19. априла 2012. године у Копенхагену, потписао билатерални, односно мултилатерални споразум са EA 24. маја 2012. године на 29. седници Генералне скупштине EA (EA GA) у Мадриду будући да је Република Србија постала земља кандидат за придруживање ЕУ. Тако је ATC променио статус свог чланства у овој организацији и, уместо досадашњег статуса придруженог члана, стекао статус пуноправног члана EA. Ово је било могуће остварити само уз велике напоре свих запослених у ATC-у којима се овом приликом захваљујем у своје лично име и у име свих чланова Управног одбора (УО) ATC-а. У октобру је у Бразилу на годишњем скупу Међународног форума за акредитацију (IAF) и Међународне организације за акредитацију лабораторија (ILAC) уследило потписивање ILAC MRA споразума, односно IAF MLA споразума на основу потписаног EA MLA споразума чиме је потврђено признање ATC-а и на међународном нивоу.

Потписивање наведених споразума било је могуће захваљујући сталном усклађивању процедура ATC-а и целокупног система акредитације са захтевима међународних организација за акредитацију - EA, ILAC-а и IAF-а, што је ишло паралелно са редовном обуком стално запослених у ATC-у и екстерно ангажованих оцењивача и техничких експерата.

Када је реч о међународној сарадњи, представници ATC-а су редовно учествовали у раду свих комитета EA и њиховим радним групама и тако промовисали рад свог акредитационог тела (АТ). У складу са потписаним меморандумима о сарадњи ATC је наставио добру сарадњу и са другим АТ из региона, а ове године је потписан и споразум о билатералној сарадњи са Хрватском акредитацијском агенцијом (ХАА).

На националном плану ATC је наставио да унапређује сарадњу са ресорним министарствима, нарочито са Министарством финансија и привреде, и другим државним институцијама, својим акредитованим телима за оцењивање усаглашености (ТОУ) и њиховим удружењима, као и са удружењима потрошача како би све заинтересоване стране биле што више укључене у

рад ATC-а, а пуштањем у рад новог интернет портала посетиоци сада могу да дођу до нових информација и пронађу све што је неопходно о поступку акредитације и активностима ATC-а, али и да лакше претражују нови Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености. Такође, капацитети ATC-а се стално унапређују кроз повећање броја стално запослених и екстерно ангажованих оцењивача и експерата. Стога не треба да чуди што се број акредитованих ТОУ из године у годину повећава.

У Привредној комори Србије (ПКС) је 9. јуна 2012. године обележен Међународни дан акредитације када је ATC организовао конференцију у складу са темом Међународног дана акредитације - безбедна храна и чиста вода за пиће. Ова једнодневна конференција је била посвећена акредитованим лабораторијама за испитивање у области хране и воде за пиће. Главна порука ATC-у и акредитованим ТОУ била је да треба заједно да предано радимо у циљу унапређења система инфраструктуре квалитета (ИК), акредитације и тржишног надзора како би компетентност била на првом месту.

ATC је вредно радио на промоцији акредитације и активно је учествовао у регионалним и другим међународним конференцијама, а са променом свог статуса у EA моћи ће и сам да буде домаћин скупова ове међународне организације за акредитацију на којима се окупљају еминентни стручњаци из ове области.

УО је, заједно са Саветом за акредитацију (СА), у 2012. години размотрио и усвојио сва потребна техничка, стручна и финансијска документа и низ одлука којима се подржавају активности и иницијативе ATC-а.

Због свега наведеног желим да се захвалим новом директору ATC-а, Јасни Стојановић, у нади да ће наставити да усмерава активности ATC-а у правцу који подразумева успех из претходних година, свим запосленима ATC-а, члановима УО, али и осталих тела и органа ATC-а на досадашњим резултатима.

Жеља је свих чланова УО да ATC настави да проширује своје активности на нове области акредитације и постане водеће АТ у региону.

*мр Сњежана Пупаица,
председница Управног одбора*

After a successful outcome of the peer evaluation that was carried out in 2011 by the European co-operation for Accreditation (EA) and after the adoption of the proposed corrective actions and their implementation, the Accreditation Body of Serbia (ATS) signed, at the MAC (Multilateral Agreement Council) meeting held on 18th and 19th April in Copenhagen, the bilateral agreement (BLA) with EA, i.e. the multilateral agreement (MLA) at the 29th meeting of the EA General Assembly (EA GA) held in Madrid on 24th May 2012 since the EU candidate country status had been obtained. Therefore, ATS changed its membership status in the EA and was granted full EA membership status that replaced the associate membership one. This was only possible due to strenuous efforts of all ATS employees that I would like to thank on my behalf and on behalf of all members of the ATS Management Board (MB). This was followed by the October annual meeting of the International Accreditation Forum (IAF) and International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC) when the ILAC MRA and IAF MLA were signed on the basis of the previously signed EA MLA that confirmed ATS international recognition.

Signing of the said agreements was made possible through continuous harmonisation of the ATS procedures and entire accreditation system with the requirements of international organisations for accreditation - EA, ILAC and IAF which ran in parallel with regular training of the ATS permanent employees and external assessors and technical experts.

When it comes to international cooperation, the ATS representatives participated regularly in the work of all EA committees and their Working Groups and thus promoted the work of their accreditation body (AB). Observance of the signed memoranda of cooperation enabled ATS to continue good cooperation with other accreditation bodies from the region, while this year ATS signed an agreement on bilateral cooperation with the Croatian Accreditation Agency (HAA).

ATS continued to improve the cooperation at national level with the respective ministries, especially with the Ministry of Finance and Economy, and other public institutions, its accredited CABs (CABs) and their associations, and with consumer organisations so that all interested parties would be involved in the work of ATS as much as possible. However, launch of

the new internet portal enabled visitors to obtain new information and find all they need to know about the accreditation procedure and ATS activities, and to search the Register of Accredited CABs more easily. Furthermore, the ATS capacities are being constantly upgraded through the increase in the number of permanent employees and external assessors and experts. So it should not come as a surprise that the number of accredited CABs keeps increasing year after year.

World Accreditation Day was celebrated on 9th June 2012 at the premises of the Serbian Chamber of Commerce (PKS) when ATS organised a conference to mirror the topic of World Accreditation Day – safe food and drinking water. This one day conference was dedicated to accredited testing laboratories performing testing of food and drinking water. The key message to ATS and its accredited CABs was that we should join our efforts in order to upgrade the quality infrastructure system, accreditation and market surveillance, whereas competence should be a priority.

ATS worked hard to promote accreditation and took active participation in regional and other international conferences, and following the change in its EA membership status ATS will be able to host meetings of this international organisation for accreditation gathering renowned experts in this field.

In 2012, the MB reviewed and adopted, together with the Accreditation Council (AC), all necessary technical and financial documents, and a series of decisions underpinning the ATS activities and initiatives.

Given the aforementioned facts I would like to thank the new ATS Director, Jasna Stojanović, in the hope that she will continue to direct the ATS activities towards success achieved in previous years, all ATS employees, MB members, and all other ATS bodies and organs for the results achieved so far.

It is the wish of all MB members that ATS should keep extending the scope of its activities to include new fields of accreditation and thus become a leading AB in the region.

*Snježana Pupavac MSc
Management Board Chair*

2012. година – година међународног признања АТС-а

2012. година је година када смо безмало остварили све своје стратешке циљеве – постали смо пуноправни члан ЕА, потписали смо ILAC MRA и IAF MLA споразуме. Ово само значи да овај успех није крај наших напорима да будемо бољи и стручнији, ово је само знак да смо на правом путу. Чека нас још посла на проширењу наших активности и одржавању потписаних споразума. А то није лак задатак, јер је подједнако тешко одржати успех као и постићи га. Мењајући и унапређујући наша документа система менаџмента показујемо да пратимо трендове на европском и светском нивоу и да их примењујемо на прави начин. Све више укључујемо у рад многе стручњаке и заинтересоване стране, слушајемо привреду и захтеве наших акредитованих ТОУ у настојању да будемо што бољи, модернији и испред других.

Сада када смо потписали ове значајне споразуме можемо да кажемо да су наше одлуке биле праве, да су наши запослени и оцењивачи показали да могу да стоје раме уз раме са својим колегама широм света. А то је признање које, након мукотрпног рада, свима нама значи и потврду знања и вештина ТОУ.

Трудићемо се да још више промовишемо значај и улогу акредитације и обучимо што већи број оцењивача и експерата, јер нам наша акредитована тела и потенцијални клијенти само тако могу веровати. Систем акредитације мора сваки даном да се развија, да нуди нове могућности нашим клијентима, а нашој држави оправда поверење које нам је поверила.

Наши успеси не би били могући без подршке нашег ресорног министарства, Министарства финансија и привреде, али и других институција инфраструктуре квалитета (ИК) и министарстава са

којима заједно радимо на транспонувању директива ЕУ како би хармонизовали наше законодавство са законодавством ЕУ, затим експерата са пројекта, које финансира ЕУ, пре свега регионалног пројекта „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској“ (IPA 2011), пројекта „Подршка инфраструктури квалитета у Србији“ (билатерални РТВ пројекат), Програма швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012 у области увођења GLOBALG.A.P. стандарда и заштите географског порекла (Програм швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012), Делегацији ЕУ у Републици Србији, и Немачкој организацији за техничку сарадњу (GIZ). Такође, велику захвалност дугујемо, пре свега, нашим запосленима и претходном директору Дејану Крњићу, без којих ови успеси не би били могући, свим члановима Управног и Надзорног одбора, СА и осталих тела и органа АТС-а, оцењивачима и техничким експертима, као и колегама из институција ИК - Дирекције за мере и драгоцене метале (ДМДМ) и Института за стандардизацију Србије (ИСС).

Остаје нам да радимо на проширењу својих активности и унапређењу досадашњих, да покажемо себи и другима да је наш систем рада поуздан и да имамо капацитета и знања баш као и наше колеге широм света. Само тако ће нам веровати, јер је за акредитацију кључна реч – ПОВЕРЕЊЕ! Верујмо себи и други ће веровати у нас.

Стога желим да Извештај за 2012. годину прочитате са великом пажњом, јер нам свака ваша сугестија много значи.

*Јасна Стојановић,
в.д. директора АТС-а*

2012 – year of international recognition of ATS

2012 was the year in which we attained almost all our strategic objectives – we became a full EA member, signed ILAC MRA and IAF MLA. This only means that the success is not the end of our endeavours to be better and more competent, this only means that we are on the right path. There is a lot of work to be done in terms of extension of our activities and maintainance of the signed agreements. This is not an easy task given that maintaining success is equally demanding as achieving it. By changing and upgrading our management system documents we can show that we are following trends at the European and international level and that we are applying them in the right way. We tend to involve numerous experts and interested parties as much as possible, we listen to the industry and respect the concerns of our accredited CABs in an endeavour to be better, more modern and ahead of others.

Now that have signed these important agreements we can say that we made right decisions, that our employees and assessors showed that they could be on the same footing as their colleagues across the world. After such an arduous work this recognition serves as a confirmation of CABs' knowledge and skills.

We will try to futher promote the role and importance of accreditation and to train as many assessors and experts since this is the only way to gain the trust of our accredited CABs and potential clients. Accreditation system needs to be upgraded on a daily basis, offer new opportunities to our clients, while it has to prove to the government that we can be trusted.

Our success would not be possible without a support from our respective ministry, Ministry of Finance and Economy, and other Quality Infrastructure (QI) institutions and ministries we work with on transposing

EU Directives to harmonise our legislation with that of the EU, experts working in the EU funded projects, first of all the regional project entitled "Quality Infrastructure in the Western Balkans and Turkey" (IPA 2011), project entitled "Support of the Quality Infrastructure in Serbia" (bilateral PTB project), Swiss Serbian Trade Cooperation Project 2009-2012 in the field of GLOBALG.A.P. standards and GI (Swiss-Serbian TCP 2009-2012), Delegation of the European Union to the Republic of Serbia, and German governmental organisation for technical assistance (GIZ). Furthermore, we owe a great debt of gratitude first of all to our employees and Dejan Krnjaić, the previous director of the ATS, without whom this success could not have been possible, and to all members of the Management and Supervisory Boards, Accreditation Council and other ATS bodies and organs, assessors and technical experts, and to colleagues from QI institutions – Directorate of Measures and Precious Metals (DMDM) and Institute for Standardization of Serbia (ISS).

We will continue extending our activities and upgrading the current ones in order to prove to ourselves and to others that our work system is reliable and that we have the same capacities and knowledge as our colleagues worldwide. Only in this way will other put their trust in us since the key word for accreditation is – TRUST! We must trust in ourselves so that others can trust us.

Therefore, I would like to invite you to read this 2012 Annual Report with serious attention since we find all of your suggestions valuable.

Jasna Stojanović
ATS Acting Director

И током 2012. године приоритетни циљ АТЦ-а био је остваривање европског и светског препознавања и прихватања. Мултилатерални споразуми омогућавају оно што је економским језиком мерљиво, а то је уклањање трговинских баријера тако да људи, производи и услуге прелазе европске и светске границе. Акредитација доноси поверење у услуге акредитованих лабораторија, сертификационих и контролних тела, које производима, људима и услугама даје „међународни пасош за трговину“, управо из разлога што су ти споразуми признати на међународном нивоу.

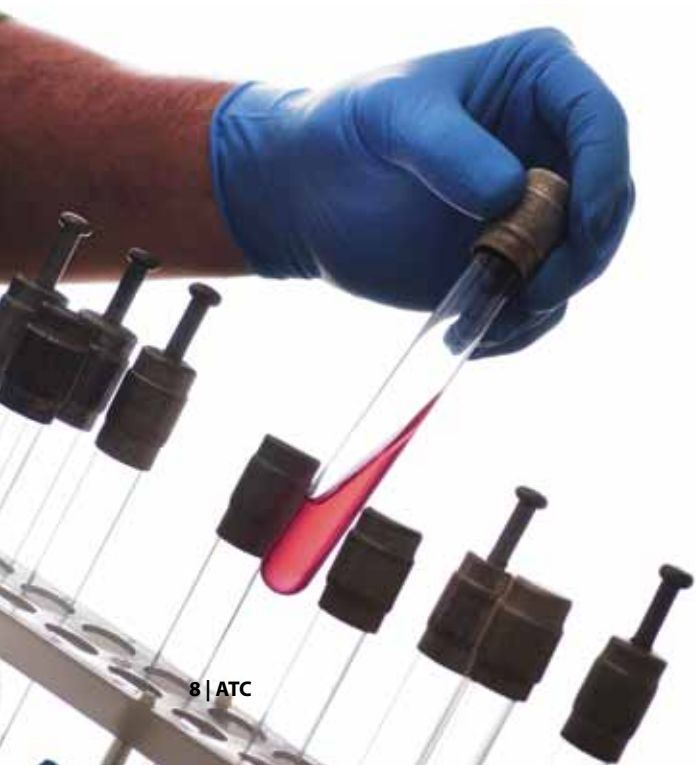
Како би успешно реализовао свој циљ, потписивање MLA споразума и проширење обима EA MLA споразума, као и пуноправно чланство у ILAC-у и IAF-у, АТЦ је спровео велики број различитих активности и опсежних промена у циљу унапређења докумената система менаџмента.

Најзначајније активности, које су спроведене у АТЦ-у током 2012. године, односиле су се на:

- ✓ завршетак колегијалног оцењивања од стране EA, потписани MLA споразуми и припрема за проширење обима EA MLA споразума,
- ✓ пуноправно чланство у ILAC-у и IAF-у и подношење пријаве за потписивање мултилатералних споразума,
- ✓ унапређење процедура АТЦ-а и система акредитације/усклађивање са процедурама међународних организација за акредитацију,
- ✓ завршетак успостављања информационог система АТЦ-а,
- ✓ повећање броја компетентних оцењивача и техничких експерата,
- ✓ јачање компетентности свих учесника у поступцима акредитације, који су екстерно ангажовани или

запослени у АТЦ-у, као и стручном усавршавању већег броја запослених,

- ✓ реализација проширења активности на нове области акредитације (сертификациона тела за сертификацију производа – органска производња за треће земље, ознаке географског порекла, сертификациона тела за сертификацију особа)
- ✓ унапређење сарадње са заинтересованим странама – ресорним министарствима, потрошачима, акредитованим телима за оцењивање усаглашености и њиховим удружењима, кроз већу укљученост свих заинтересованих страна,
- ✓ повећање броја тела за оцењивање усаглашености (повећање од 6,78% у односу на 2011. годину),
- ✓ повећање броја предмета акредитације (повећање од 5,3% у односу на 2011. годину),
- ✓ повећање броја обука и семинара за оцењиваче и техничке експерте у циљу одржавања и унапређења њихове компетентности и значајно проширење Регистра оцењивача и техничких експерата (32 новоуписана оцењивача и техничка експерта),
- ✓ избор нових чланова секторских комитета на предлог СА,
- ✓ учешће у пројектима техничке подршке ЕУ и регионалним пројектима,
- ✓ сталну промоцију значаја и улоге акредитације,
- ✓ обезбеђивање веће транспарентности у раду и доступности потребних информација, докумената и обавештења путем одржавања садржајног и информативног сајта АТЦ-а,
- ✓ обезбеђивање учешћа заинтересованих страна у органима и телима АТЦ-а.

Objectives and Future Activities

In 2012, the priority ATS goal was to achieve EU and worldwide recognition and acceptance. Multilateral agreements provide economically measurable results which imply removal of barriers to trade and possibility for people, products and services to cross EU and world borders. Accreditation brings trust in the services of accredited laboratories, certification and inspection bodies and thereby provides products, people and services with the “international trade passport” given that these agreements are internationally recognised.

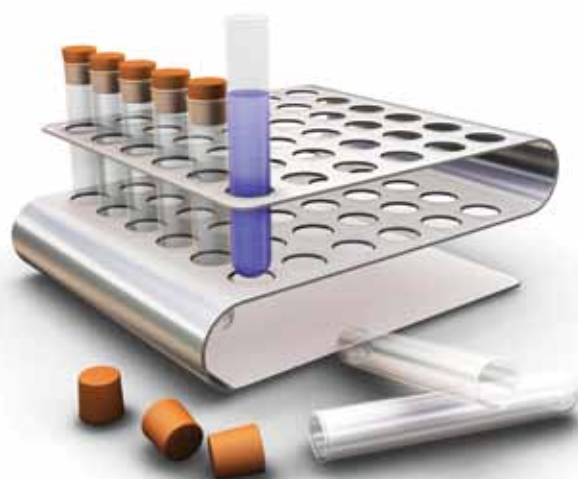
In order to attain its goal (signing of the EA MLA and extension to the EA MLA scope, full ILAC and IAF membership) ATS undertook a great number of different activities and made extensive changes to its management system documents for the purpose of upgrading them.

The most important activities that ATS undertook in 2012 related to the following:

- ✓ completion of the EA peer evaluation, signed MLAs and preparatory activities for the extension to the EA MLA,
- ✓ full ILAC and IAF membership and submission of application to sign MLAs,
- ✓ upgrade of the ATS procedures and accreditation system/conformance with procedures of the international organisations for accreditation,
- ✓ launching of the ATS IT system,
- ✓ increase in the number of competent assessors and technical experts,
- ✓ upgrade of competence of all those participating in accreditation procedure and all those that are either outsourced or recruited on a permanent basis, and upgrade of professional development of a larger number of employees,
- ✓ extension of the activities to the new fields of accreditation (certification bodies providing certification of products – organic production for third countries, geographic indications (GI), and certification bodies providing certification of persons)
- ✓ improved cooperation with interested parties (respective ministries, consumers, and accredited CABs and their associations) through greater involvement of all interested parties,
- ✓ increase in the number of accredited CABs (6.78% increase when compared with 2011),
- ✓ increase in the number of accreditation files (5.3% increase when compared with 2011),
- ✓ increase in the number of training sessions and

seminars for assessors and technical experts aiming at maintaining and upgrading their competence, whereby the number of entries in the Register of Assessors and Technical Experts was significantly increased (32 newly appointed assessors and technical experts),

- ✓ selection of the new members of the ATS sectoral committees as proposed by the ATS AC,
- ✓ participation in EU technical assistance projects and regional projects,
- ✓ continuous promotion of the importance of accreditation and its role,
- ✓ provision of a higher level of transparency of the operation, while necessary information, documents and notices to be made available and posted on the comprehensive and informative ATS website,
- ✓ participation of interested parties in the work of the ATS organs and bodies.

У 2013. години

У складу са својим стратешким циљевима и политиком квалитета активности АТЦ-а у 2013. години биће усмерене ка:

- ✓ успешном завршетку поновног колегијалног оцењивања од стране ЕА и проширење обима ЕА МЛА споразума на области акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента и сертификацију особа,
- ✓ усвајању стратегије АТЦ-а у складу са Стратегијом инфраструктуре квалитета у Републици Србији,
- ✓ формирању политике промоције ЕА МЛА споразума у складу са ЕА документима,
- ✓ повећању ангажовања сталних и привремених техничких комитета АТЦ-а на решавању одређених проблема,
- ✓ започињању акредитације РТ провајдера у складу са стандардом SRPS ISO/ IEC 17043,
- ✓ започињању активности на проширењу области акредитације у области личне заштитне опреме и област форензике,
- ✓ оперативном информационом систему,
- ✓ повећању ефикасности реализације поновних и надзорних оцењивања, као и поступка одлучивања,
- ✓ повећању броја оцењивача и техничких експерата,
- ✓ унапређењу сарадње са ресорним министарствима и заинтересованим странама,
- ✓ унапређењу сарадње са ИСС-ом и ДМДМ-ом,
- ✓ повећању броја информативних семинара за ТОУ и унапређењу комунационог канала кроз имплементацију ИТ за слање порука и обавештења како ТОУ тако и свим учесницима у поступку акредитације,
- ✓ унапређењу промоције акредитације.

In 2013

In accordance with its strategic objectives and quality policy, the ATS activities in 2013 will be focused on:

- ✓ successful completion of the EA re-evaluation and extension of the EA MLA to include accreditation of certification bodies providing certification of management systems and certification of persons,
- ✓ adoption of the ATS Strategy in keeping with the Quality Infrastructure Strategy of the Republic of Serbia,
- ✓ implementation of a policy to promote the EA MLA in line with the EA documents,
- ✓ increase the level of participation of the ATS standing and ad hoc technical committees in solving specific problems,
- ✓ accreditation of PT providers as per SRPS ISO/ IEC 17043,
- ✓ activities to extend the fields of accreditation to include personal protective equipment and forensics,
- ✓ operational IT system to be put in place,
- ✓ increased efficiency of reassessments and surveillance assessments, and decision-making procedure,
- ✓ increase in the number of assessors and technical experts,
- ✓ improved cooperation with respective ministries and interested parties,
- ✓ improved cooperation with ISS and DMDM,
- ✓ increased number of informative seminars for CABs and improved communication by means of implementation of an IT system used to send messages and notices to both CABs and to those participating in the accreditation procedure,
- ✓ further promotion of accreditation.

Акредитација

У току 2012. године АТС је обављао активности у процесу акредитације (послови оцењивања у поступку додељивања, проширења, обнављања акредитације и надзорних активности) на укупно **617** предмета што у односу на број предмета из 2011. године (586) представља повећање броја предмета за 31 (**5,3%**).

Преглед броја предмета за период 2009-2012. година:
Number of files in the period between 2009 and 2012:

Година Year	2009	2010	2011	2012
Број предмета Number of files	424	506	586	617
Повећање броја Increase in the number	-	19,3%	15,8%	5,3%

Након свих спроведених активности оцењивања у складу са одговарајућим процедурама донето је **876** различитих одлука о акредитацији и то:
After all assessment activities have been implemented in line with the relevant procedures, **876** different decisions on accreditation were made as follows:

Одлучивање о акредитацији Decisions on accreditation	Укупно Total
Додела акредитације / Granting of accreditation	81
Недодела акредитације / Accreditation not to be granted	7
Обнављање акредитације / Reaccreditation	77
Проширење акредитације / Extension of the scope of accreditation	115
Продужење акредитације / Accreditation extension	25
Смањење обима акредитације / Reduction in the scope of accreditation	122
Суспензија акредитације / Suspension of the scope of accreditation	16
Укидање акредитације / Withdrawal of accreditation	21
Потврђивање и одржавање акредитације Accreditation confirmation and maintenance	400
Пренос акредитације / Accreditation transfer	6
Укидање суспензије / Suspension lifting	6
Укупно / Total	876

Accreditation

In 2012, ATS actively participated in the implementation of accreditation activities (assessment activities related to accreditation granting, extension of the scope and renewal thereof, and surveillance activities) as regards a total of **617** files the number of which, when compared with 2011 (586), increased by **5.3%** (31 files).

Током 2012. године спроведено је **279** одлучивања по предметима у којима је учествовала Комисија за акредитацију у складу са процедуром Одлучивање и додела акредитације АТС-ПР15. Формиране су 274 комисије за одлучивање и то: 157 за лабораторије за испитивање, 25 за лабораторије за еталонирање, 76 за контролна тела, 9 за сертификациона тела за сертификацију производа, 4 за медицинске лабораторије и 3 за сертификациона тела за сертификацију система менаџмента.

Током 2012. године у АТС је пристигло укупно **62** пријаве за акредитацију. Највећи број пристиглих пријава се односио на контролна тела (31) и лабораторије за испитивање (21). Евидентно је смањење броја пријава за акредитацију, јер је опало интересовање нових тела за оцењивање усаглашености у области контролисања мерила и сертификације у области органске производње.

In 2012, **279** decisions on accreditation were made when the Accreditation Committee took part in accordance with the procedure entitled Decision-making and Granting Accreditation ATS-PR15. The following 274 decision-making committees were established: 157 for testing laboratories, 25 for calibration laboratories, 76 for inspection bodies, 9 for certification bodies providing certification of products, 4 for medical laboratories, and 3 for certification bodies providing certification of management systems.

In 2012, ATS received a total of **62** applications for accreditation. The greatest number of received applications related to inspection bodies (31), and testing laboratories (21). A decrease in the number of applications for accreditation also occurred due to decreased interest of the new CABs in inspection of measuring instruments and certification in the field of organic farming.

Преглед броја нових пријава за акредитацију за период 2010-2012. година:

Number of applications for accreditation in the period between 2010 and 2012:

Год./врста/ Year/scheme	ЛИ/ TL	ЛЕ/ CL	КТ/ IB	СП/ PrC	СО/ PC	СМ/ MS	МЛ/ ML	Укупно/ Total
2010	34	19	32	1	1	3	-	90
2011	25	5	48	11	2	2	3	96(↑6,25%)
2012.	21	3	31	3	1	1	2	62(↓35,41%)

Из приказаних података закључује се да је највећи број пристиглих пријава за акредитацију и даље у области контролисања (иако је забележено смањење у односу на 2011. годину од 35,41%), а потом за акредитацију лабораторија за испитивање (мада је и овде забележено смањење у односу на 2011. годину од 16%).

У току 2012. године додељена је **81** акредитација па је евидентно да је додељен нешто већи број акредитација лабораторијама за испитивање (12%), те да је и даље знатно повећање броја додељених акредитација у области контролисања (33%). Број додељених акредитација лабораторијама за еталонирање у 2012. години је смањен за 50%, док су промене у броју акредитованих сертификационих тела и медицинских лабораторија занемарљиве.

After analysing the presented data it can be concluded that the largest number of received applications for accreditation is still in the field of inspection (although a 35.41% decrease occurred when compared with 2011 data), which is followed by those in the field of testing laboratories (although a 16% decrease occurred when compared with 2011 data).

In 2012, a total of **81** new accreditation certificates were awarded as per the schemes of accreditation, whereas a slightly larger number of certificates were awarded to testing laboratories (12%), and the number of inspection bodies (33%) is still significantly increasing. The number of accreditations granted to calibration laboratories decreased by 50% in 2012, while the change in the number of accredited certification bodies and medical laboratories is negligible.

Додељене акредитације према врсти акредитације:

Accreditations granted as per the schemes of accreditation:

Додела акредитације Accreditation granting	Укупно/Total
ЛИ/ TL	28
ЛЕ/ CL	7
МЛ/ ML	3
КТ/ IB	41
СП/ PrC	1
СМ/ MS	1
СО/ PC	-
Укупно/ Total	81

Легенда / Key

- ЛИ/ TL – лабораторије за испитивање / testing laboratories
- КТ/ IB – контролна тела / inspection bodies
- СО/ PC – сертификациона тела за сертификацију особа / certification bodies operating certification of persons
- ЛЕ/ CL – лабораторије за еталонирање / calibration laboratories
- СП/ PrC – сертификациона тела за сертификацију производа / certification bodies operating certification of products
- МЛ/ ML – медицинске лабораторије / medical laboratories
- СМ/ MS – сертификациона тела за сертификацију система менаџмента / certification bodies operating certification of management systems

Број акредитованих ТОУ на дан 31.12.2012. године био је:

Number of active CAB accreditations as of 31.12.2012 amounted to:

Врста акредитованог тела за оцењивање усаглашености Type of accredited CAB	Број Number
Лабораторије за испитивање / Testing laboratories SRPS ISO/IEC 17025	300
Лабораторије за еталонирање / Calibration laboratories SRPS ISO/IEC 17025	53
Медицинске лабораторије / Medical laboratories SRPS ISO 15189	8
Сертификациона тела за сертификацију производа / Certification bodies operating certification of products SRPS EN 45011	14
Контролна тела / Inspection bodies SRPS ISO/IEC 17020	106
Сертификациона тела за сертификацију система менаџмента / Certification bodies operating certification of management systems QMS ISO/IEC 17021	7
Сертификациона тела за сертификацију система менаџмента / Certification bodies operating certification of management systems EMS ISO/IEC 17021	6
Сертификациона тела за сертификацију система менаџмента / Certification bodies operating certification of management systems FSMS ISO/IEC 17021	4
Сертификациона тела за сертификацију система менаџмента / Certification bodies operating certification of management systems OHSAS ISO/IEC 17021	5

Измена и доношење нових докумената

У току 2012. године укупно је донето 34 нова издања и 42 измене докумената у циљу успостављања уређеног система менаџмента и ефикаснијих процедура, усклађених са Законом о акредитацији и усаглашених са документима ЕА, ILAC-а и IAF-а.

Укупан број важећих докумената система менаџмента је следећи: 7 пословника, 6 правила, 14 процедура, 24 упутства, 2 регистра и 57 модела образаца.

Током 2012. године донета су следећа нова издања докумената система менаџмента: Пословник о раду Надзорног одбора, Пословник о раду Комисије за жалбе, Правила акредитације, издање 8, АТС-ПР15 Процедура Одлучивање и додела акредитације, Листа докумената који садрже захтеве које треба да испуни подносилац пријаве за акредитацију и акредитовано тело за оцењивање усаглашености АТС-УП01, Смернице за примену SRPS CEN/TS 15675 у поступку акредитације лабораторија за испитивање АТС-УП20, Смернице за исказивање обима акредитације лабораторија за испитивање АТС-УП03, Упутство АТС-УП27 Смернице за примену SRPS ISO/IEC 17025:2006 за акредитацију лабораторија које обављају микробиолошка испитивања, АТС-УП24 Смернице ЕА за примену ISO/IEC 17021:2006 за комбиноване провере, Смернице за примену ISO/IEC 17024:2003 АТС-УП23 и Смерница за примену Правилника о прегледима опреме под притиском током века употребе у поступку акредитације тела за оцењивање усаглашености АТС-УП22.

Важећа документа система менаџмента АТС-а:

Valid ATS management system documents:

Назив документа/ Title of the document	2010	2011	2012
Пословници/Manuals and rules of procedure	4	5	7
Правила/Rules	6	6	6
Процедуре/Procedures	14	14	14
Упутства/Guidelines	13	19	24
Регистри/Registers	3	3	2
Обрасци/Forms	54	63	57

Нове области акредитације

Током 2012. године настављене су активности на развоју нових области акредитације и то: акредитацији сертификационих тела у области географског порекла и акредитацији контролних и сертификационих тела у области опреме под притиском (транспоноване одговарајуће директиве „Новог приступа“) у складу са националним правилницима. Обе ове активности су реализоване у складу са процедуром АТС-ПР13 Проширење активности АТС-а и уз помоћ међународних пројеката: Програма швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012 и РТВ пројекта. С обзиром да АТС није добио ниједну информацију о евентуално заинтересованим сертификационим телима за сертификацију система менаџмента према SRPS ISO/IEC 17021 у области безбедности информација, активности у вези са овом шемом нису започете у 2012. години.

Amendments to and Adoption of New Documents

In 2012, there was a total of 34 new issues and 42 revisions to the documents were made with the aim of establishing a regulated management system and more efficient procedures harmonised with the Law on Accreditation and EA, ILAC and IAF documents.

Total number of valid management system documents is as follows: 7 manuals and rules of procedure, 6 rules, 14 procedures, 24 guidelines, 2 registers and 57 model forms.

In 2012, the following management system documents were adopted: Rules of Procedure of the Supervisory Board, Rules of Procedure of the Appeals Committee, Rules of Accreditation, revision 8, ATS-PR15 Decision-making and Granting Accreditation, List of Documents Containing Requirements to Be Met by Applicants for Accreditation and Accredited CABs ATS-UP01, Guidelines for the Application of SRPS CEN/TS 15675 When Accrediting Testing Laboratories ATS-UP20, Guidelines for Describing the Accreditation Scope of Testing Laboratories ATS-UP03, ATS-UP27 Guidelines for the Application of SRPS ISO/IEC 17025:2006 When Accrediting Laboratories Performing Microbiological Testing, ATS-UP24 EA Guidelines for the Application of ISO/IEC 17021:2006 for Combined Audits, Guidelines for the Application of ISO/IEC 17024:2003 ATS-UP23 and Guidelines for the Application of the Regulation on Inspection of Pressure Equipment Use Life Period When Accrediting CABs ATS-UP22.

Стање измена и нових издања докумената:

Status of amended documents and newly adopted documents:

Врста документа Document type	Број нових издања No of new issues			Број измена No of changes		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Пословници/ Manuals and rules of procedure	1	2	2		1	1
Правила/ Rules		2	1	2	3	1
Процедуре/ Procedures		4	5	8	13	5
Упутства/ Guidelines		10	7	4	6	5
Регистри/ Registers		-			-	
Обрасци/ Forms	3	10	2	14	17	9
Укупно/ Total		28	17		40	21

New Fields of Accreditation

In 2012, ATS continued performance of its activities to develop the following new fields of accreditation: accreditation of certification bodies providing certification (GI) and accreditation of inspection bodies and certification bodies in the field of pressure vessels (transposition of the relevant New Approach Directive) in accordance with the national regulations. Both activities were implemented in keeping with the procedure entitled ATS-PR13 Extension of the Scope of the ATS Activities and by means of the technical assistance projects: Swiss-Serbian TCP 2009-2012 and PTB project. Given that ATS did not receive any information on certification bodies providing certification of management systems as per SRPS ISO/IEC 17021 that would be interested in the field of information safety, activities related to this scheme of accreditation were not initiated in 2012.

Седница СА, 20.12. 2012.

Управни одбор (УО) је током 2012. године одржао 6 седница. Током 2012. године УО одржао 6 седница и усвојио следећа документа: Финансијски извештај АТС-а за 2011. годину, Извештај о попису основних средстава и ситног инвентара АТС-а, Извештај о попису потраживања, обавеза и новчаних средстава АТС-а и Извештај комисије за отпис потраживања и расходовање основних средстава и ситног инвентара. Такође је усвојен Извештај о раду АТС-а за 2011. годину.

Поред наведених докумената УО је донео и Правилник о буџетском рачуноводству и рачуноводственим политикама; усвојио је Финансијски извештај Акредитационог тела Србије за првих шест месеци 2012. године и Извештај о раду Акредитационог тела Србије за првих шест месеци 2012. године. Прихваћена је оставка директора Акредитационог тела Србије, др **Дејана Крњића**, поднета 11. септембра 2012. године Влади Републике Србије због постављења на другу функцију. Из тог разлога је Управни одбор предложио Влади Републике Србије да за вршиоца дужности директора Акредитационог тела Србије именује **Јасну Стојановић**, запослену у Акредитационом телу Србије. УО је донео и Измену и допуну Програма рада са Финансијским планом Акредитационог тела Србије за 2012. годину. Такође, Управни одбор је донео Програм рада са Финансијским планом Акредитационог тела Србије за 2013. годину.

Током 2012. године одржане су и две заједничке седнице УО и Савета за акредитацију (СА) и то: 4. јула 2012. године када су УО и СА разматрали осмо издање Правила акредитације. Тада је и подржана иницијатива АТС-а за формирање радних група за имплементацију нових правилника – усклађивање са директивама новог приступа у оквиру Технич-

ких комитета Акредитационог тела Србије. Директор АТС-а је упознао УО и СА са резултатима колегијалног оцењивања, а 20. децембра 2012. године УО и СА су усвојили Извештај о раду међународних организација за акредитацију и Извештај о раду комисија за акредитацију за 2012. годину.

На првој конститутивној седници од 14. марта 2012. године Надзорни одбор (НО) је, сходно члану 36. Статута Акредитационог тела Србије, донео Пословник о раду Надзорног одбора. Такође је извршио контролу веродостојности и комплетности Извештаја о раду Акредитационог тела Србије за 2011. годину и Финансијског извештаја Акредитационог тела Србије за 2011. годину и, након добијања свих потребних објашњења, донео одлуке о усвајању Извештаја о раду Акредитационог тела Србије за 2011. годину и Финансијског извештаја Акредитационог тела Србије за 2011. годину. На другој седници, одржаној 12. децембра 2012. године, НО је разматрао Програм рада са Финансијским планом АТС-а за 2013. годину.

Седница СА, 16. 03. 2012.

Током 2012. године СА је одржао две седнице – прва је одржана 16. марта 2012. године када је СА, након анализе достављене документације, предложио директору АТС-а именовање нових чланова секторских комитета и разматрао начине унапређења рада органа и тела АТС-а, а на другој седници, која је одржана 20. децембра 2012. године, СА је, сходно члану 51. Статута Акредитационог тела Србије, предложио директору АТС-а образовање привремених техничких комитета због указане потребе за радом по специфичним и стручним питањима из одређених области акредитације у оквиру сталних техничких комитета и то 7 привремених техничких комитета (4 у оквиру Техничког комитета за лабораторије и 3 у оквиру Техничког комитета за сертификациона и контролна тела).

Activities of the ATS organs

In 2012, the MB held 6 meetings and it adopted the following documents: ATS Financial Report for 2011, Report on the ATS Capital Assets and Small Inventory, Report on the ATS Claims, Liabilities and Capital, and Report of the Committee for the Write-off and Removal from Inventory of Capital Assets and Small Inventory. Moreover, 2011 Annual Report of the Accreditation Body of Serbia was adopted.

In addition to the said documents, the MB adopted the Regulation on Budget Accounting and Accounting Policy; it adopted the Financial Report of the Accreditation Body of Serbia for the first six months of 2012, and the Report on the first six months of 2012. It accepted a resignation of the Director of the Accreditation Body of Serbia, **Dejan Krnjaić** PhD, that was handed in on 11th September 2012 to the Government of the Republic of Serbia due to the appointment to another position. Therefore, the MB proposed that the Serbian Government should appoint **Jasna Stojanović**, ATS employee, as the ATS Acting Director. The MB adopted the Amended ATS Work Programme and Financial Plan for 2012. Furthermore, the MB adopted the ATS Work Programme and Financial Plan for 2013.

In 2012, two joint meetings of the MB and Accreditation Council (AC) were also held: on 4th July 2012 when the MB and AC reviewed the eighth revision of the Rules of Accreditation. ATS initiative to establish working groups for the implementation of the new regulations was supported thereby – transposition of the New Approach Directives as part of the activities of the ATS Technical Committees. ATS Director introduced the MB and AC to the results of the peer evaluation, whereas on 20th December 2012 the MB and AC adopted the

Report on the Work of International Organisations for Accreditation and 2012 Report on the Work of Accreditation Committees.

At its first inaugural meeting of 14th March 2012 the Supervisory Board (SB) adopted, pursuant to Article 36 of the ATS Statute, the Rules of Procedure of the Supervisory Board. Furthermore, it checked the authenticity and completeness of the 2011 Annual Report of the Accreditation Body of Serbia and 2011 Financial Report of the Accreditation Body of Serbia and, after it had obtained all the necessary explanations, it made decisions to adopt the 2011 Annual Report of the Accreditation Body of Serbia and 2011 Financial Report of the Accreditation Body of Serbia. At its second meeting held on 12th December 2012, the SB reviewed the ATS Work Programme and Financial Plan for 2013.

In 2012, the AC held two meetings – the first one was held on 16th March 2012 when the AC, after it had analysed the submitted documentation, proposed that the ATS Director should appoint new members of the sectoral committees and reviewed the modes to upgrade the work of the ATS organs and bodies, whereas at its second meeting that was held on 20th December 2012 the AC proposed that the ATS Director should, pursuant to Article 51 of the ATS Statute, establish ad hoc technical committees given that it was necessary to review specific and technical issues related to specific fields of accreditation as part of the activities of the standing technical committees: 7 ad hoc technical committees (4 within the Technical Laboratory Committee and 3 within the Technical CB and IB Committee).

У току 2012. године АТЦ је имао интензивну комуникацију са члановима Техничких комитета за лабораторије, контролна и сертификациона тела. Размењиване су информације и добијана су мишљења у вези најважних тема везаних за рад АТЦ-а у 2012. години.

Теме, о којима су тражена мишљења од стране техничких комитета, су следеће:

- принципи докумената ЕА и ILAC-а у вези прекограничне акредитације, као и остварења прихватљиве следивости мерења (ILAC P10);
- активности у вези преласка на нова издања стандарда ISO/IEC 17020 и ISO/IEC 17024;

- примена обавезујућег документа ISO/IEC 17021-2 у вези критеријума за провераче сертификационих тела за сертификацију система менаџмента;
- примена обавезујућег документа ЕА 2/15 М у вези акредитације флексибилног обима;
- активности у вези проширења области АТЦ-а на акредитацију РТ провајдера у складу са стандардом ISO/IEC 17043.

Током 2012. године интензивирале су се активности у склопу РТВ пројекта па су поједини чланови техничких комитета учествовали у обукама и семинарима који су били организовани.

Седница комисије за жалбе

Атмосфера са обуке

Activities of Technical Committees and Working Groups

In 2012, ATS was in intensive communication with the members of the Technical Laboratory Committee and Technical CB and IB Committee. The information was exchanged and opinions were obtained as regards the most important issues related to the ATS work in 2012.

The topics that the technical committees provided their opinion on pertained to the following:

- principles of the EA and ILAC documents pertaining to cross-border accreditation, and policy for acceptable traceability of measurement (ILAC P10);
- activities related to the transition to the new versions of ISO/IEC 17020 and ISO/IEC 17024;

- application of a mandatory document ISO/IEC 17021-2 related to the criteria for the auditors of certification bodies providing certification of management systems;
- application of a mandatory document EA 2/15 M related to the accreditation of flexible scopes;
- activities related to the extension of the scope of the ATS activities to include accreditation of PT providers as per ISO/IEC 17043.

In 2012, PTB project activities intensified and hence certain members of the technical committees attended the training sessions and seminars that were organised.

Састанак са колегама са РТВ пројекта

Атмосфера са обуке

Позитивна оцена ЕУ о систему акредитације у Србији

У документу Европске комисије „Serbia 2012 Progress Report“, објављеном 10. октобра 2012. године у Бриселу, позитивно је оцењен систем акредитације у Србији. У делу извештаја, посвећеном европским стандардима, а који се односи на унутрашње тржиште и слободан промет роба у Србији, анализирани су секторске области: стандардизација, акредитација, метрологија и надзор на тржишту. Извештај Европске комисије се бави анализом законодавства, административних капацитета, секторских стратегија и политика Србије, као и развојем тржишта у односу на правне тековине ЕУ

(Acquis), а у складу са Уговором о стабилизацији и придруживању и примарним циљевима које треба остварити приликом придруживања ЕУ.

У области оцењивања усаглашености и акредитације дошло је до значајног напретка, оцењено је у извештају, узимајући у обзир повећање броја акредитованих тела за оцењивање усаглашености, као и чланства АТЦ-а у ЕА и ИЛАС-у, односно ИАФ-у. АТЦ је и проширио обим својих активности, али је оцењено да је неопходно унапредити капацитете АТЦ-а кроз повећање броја запослених.

Колегијално оцењивање АТЦ-а од стране ЕА

АТЦ је током веома захтевног трогодишњег поступка евалуације од стране Европске организације за акредитацију (ЕА) оцењен као компетентан и поуздан партнер ЕА, те је на седници Савета за мултилатералне споразуме ЕА, која је одржана 18. и 19. априла 2012. године у Копенхагену, донета одлука о потписивању ВЛА споразума о признавању акредитације између АТЦ-а и ЕА на основу анализе извештаја са „колегијалног оцењивања“ АТЦ-а и то за следеће области акредитације: лабораторија за испитивање, медицинских лабораторија, лабораторија за еталонирање, контролних тела и сертификационих тела за сертификацију производа. АТЦ је 24. маја 2012. године потписао МЛА споразум са ЕА о признавању акредитације на 29. седници Генералне скупштине ЕА у Мадриду. АТЦ је на истој

седници Генералне скупштине ЕА, у складу са документима ЕА, због добијања статуса Републике Србије као земље кандидата за придруживање ЕУ, променио статус свог чланства у овој организацији, па је уместо досадашњег статуса придруженог члана стекао статус пуноправног члана ЕА и, у складу са тим, је одлука ЕА МЛА савета о потписивању билатералног споразума са ЕА од 18. априла аутоматски замењена одлуком о потписивању мултилатералног споразума. Такође, АТЦ је крајем 2012. године поднео пријаву за проширење области ЕА МЛА споразума на области акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента и сертификацију особа у оквиру „колегијалног оцењивања“ које ће се одржати од 9. до 13. септембра 2013. године.

Учествовање у раду међународних организација

Graham Talbot, председавајући ЕА, и др Дејан Крњаић, директор АТЦ-а

- АТЦ је 24. маја 2012. године потписао ИЛАС МРА споразум за области испитивања и еталонирања, а 24. октобра 2012. године је потписан и ИЛАС МРА споразум за област контролисања;
- АТЦ је такође потписао ИАФ МЛА споразум за област сертификације производа 25. октобра 2012. године
- током 2012. године одржане су 29. и 30. Генерална скупштина ЕА у чијем раду су учествовали и представници АТЦ-а. У оквиру сарадње са ЕА током 2012. године представници АТЦ-а су учествовали и у раду Комитета за сертификациона тела (ЕА СС), Комитета за контролна тела (ЕА ИС), Комитета за лабораторије (ЕА ЛС), Савета за мултилатералне споразуме (ЕА МАС), Хоризонталног комитета (ЕА ННС), Комитета за комуникације и публикације (ЕА СРС), састанака радне групе „ЕА ЛС Health Care Laboratory Medicine“;
- осим састанцима ЕА, представници АТЦ-а присуствовали су и састанцима теничких комитета ИЛАС-а и ИАФ-а и седницама њихових генералних скупштина.

на основу потписаног поменутог мултилатералног споразума са ЕА;

Positive Assessment of the Serbian Accreditation System

The European Commission's "Serbia 2012 Progress Report", published on 10th October 2012 in Brussels, provided a positive assessment of the Serbian accreditation system. The following sectoral fields were analysed in the report: standardisation, accreditation, metrology and market surveillance (Chapter 1: Free movement of goods). Pursuant to the Stabilisation and Association Agreement and primary objectives to be attained during the EU accession process, the EC report provides the analysis of the Serbian legislation,

administrative capacities, sectoral strategies and policies, and market development in terms of the EU Acquis.

Significant progress was reported in the field of conformity assessment and accreditation given the increase in the number of accredited CABs. ATS became an EA and ILAC member and an IAF member. ATS also extended its scope of activities. However, ATS capacities need to be upgraded by increasing the number of employees.

EA Peer Evaluation of ATS

After a very rigorous three-year evaluation process ATS was assessed by EA as a competent and reliable partner, and with that end in view a decision was made during the MAC (Multilateral Agreement Council) meeting held in Copenhagen on 18th and 19th April to sign the BLA between ATS and EA on the basis of the report produced after ATS had been peer evaluated for the following fields of accreditation: testing laboratories, medical laboratories, calibration laboratories, inspection bodies and certification bodies providing certification of products.

The agreement was signed on 24th May 2012 at the 29th meeting of the EA General Assembly (EA GA) in Madrid. Since the EU candidate country status had

been obtained, ATS changed, at the same EA GA meeting and in accordance with the EA documents, its membership status in the EA and was granted full EA membership status that replaced the existing one, and accordingly the decision made on 18th April to sign the EA BLA was replaced with the decision decision to sign the EA MLA.

Furthermore, at the end of 2012 ATS submitted an application to extend the scope of the EA MLA to include accreditation of certification bodies providing certification of management systems and certification of persons during the peer evaluation that will take place in the period between 9th September and 13th September 2013.

Participation in the Work of International Organisations

- On 24th May 2012 ATS became a signatory to the ILAC MRA for testing and calibration, and on 24th October 2012 ILAC MRA agreement was signed for the field of inspection;
- Additionally, on 25th October 2012 ATS became a signatory to the IAF MLA in the field of product certification on the basis of the said multilateral agreement with EA;
- In 2012, 29th and 30th meetings of the EA General Assembly were held and attended by the ATS representatives. As part of the cooperation with EA in 2012 the ATS representatives participated

- in the work of the Certification Committee (EA CC), Inspection Committee (EA IC), Laboratory Committee (EA LC), Multilateral Agreement Committee (EA MAC), Horizontal Harmonization Committee (EA HHC), Communications and Publications Committee (EA CPC) and in the work of the task Force Group entitled EA LC Health Care Laboratory Medicine;
- In addition to EA meetings, ATS representatives took part in the ILAC & IAF technical committee meetings and their GA meetings.

Пројекти

Током 2012 године АТЦ је био укључен у већи број пројеката финансираних од стране ЕУ, Немачке и Швајцарске:

- А.** Регионални РТВ пројекат „Промоција регионалне сарадње у Југоисточној Европи у области инфраструктуре квалитета“
- Б.** Активности билатералног РТВ пројекта „Подршка инфраструктури квалитета у Србији“,
- В.** Регионални пројекат IPA 2011 „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској“, који је започео у августу 2011. године
- Г.** Програм швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012 (Swiss-Serbian TCP 2009-2012) у области увођења GLOBALG.A.P. стандарда и заштите географског порекла (geographical indications - GI)
- Д.** Немачки пројекат подршке развоја органске производње у Србији - GIZ
- У оквиру претходно наведених пројеката техничке помоћи најважније су биле следеће активности:
- А. Активности регионалног РТВ пројекта:**
1. Годишњи округли сто: РТВ project: Promotion of regional cooperation in South East Europe in the field of quality infrastructure – Београд, Србија, 08-09.05.2012.
 2. Training on the accreditation of Notified Bodies in construction materials – training and witnessing, Athens, Greece, 08-10.10.2012.
 3. ECO-Management and Audit Scheme (EMAS), РТВ Project, Сарајево, 30-31.10.2012.
 4. Chemical residues in food: Technical aspects of accreditation (validation.Verification quality control) - related with EU legislation, Тирана, 13-14.12.2012.
- Б. Активности билатералног РТВ пројекта „Подршка инфраструктури квалитета у Србији“**
1. Састанак на коме је анализиран степен отклоњености неусаглашености утврђених током претходног ЕА колегијалног оцењивања, 13-15.02.2012.
 2. Обука за водеће оцењиваче за акредитацију сертификационих тела за сертификацију система менаџмента према стандарду SRPS ISO/IEC 17021:2011, 26-27.03.2012.
 3. Анализа докумената АТЦ-а у вези са захтевима за ТОУ која се акредитују у сврху именованја/нотификације и анализа квалификација оцењивача АТЦ-а потребних за оцењивање Директива новог приступа, 29.03.2012.
- В. Регионални пројекат IPA 2011 „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској“**
1. Регионална конференција о акредитацији, Аранђеловац, 11. и 12. мај 2012.
- Г. Програм швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012 у области увођења GLOBALG.A.P. стандарда и заштите географског порекла**
1. Реализована обука: The technical assistance project in the both fields of Geographical indications and GLOBALGAP, 26-29.03.2012.
 2. Реализовано оцењивање ORGANIC CONTROL SYSTEM, 22-23.10.2012.
- Д. Немачки пројекат подршке развоја органске производње у Србији - GIZ**
1. Праћење спровођења оцењивања тима за оцењивање АТЦ-а (ORGANIC CONTROL SYSTEM), 31.05. и 01.06.2012.
 2. Симулација оцењивања за потребе пријаве како би се нашли на листи препознатих сертификационих тела од стране Европске комисије, 02.06.2012.
 3. Оцењивање у сврху проширења обима акредитације (ORGANIC CONTROL SYSTEM) за потребе пријаве како би се нашли на листи препознатих сертификационих тела од стране Европске комисије, 07.08.2012.
 4. Оцењивање (ЕВРОЦЕРТ) и оцењивање за потребе пријаве како би се нашли на листи препознатих сертификационих тела од стране Европске комисије, 18.07.2012.

Радионице

У периоду од новембра до децембра 2012. године АТЦ је реализовао четири радионице са телима за оцењивање усаглашености (лабораторије за испитивање и лабораторије за еталонирање) на тему „Примена АТЦ-ПА02, Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености“.

Примена правила АТЦ-ПА02 је представљена кроз презентације: Значај учешћа лабораторија у РТ програмима и обезбеђење поверења у квалитет резултата испитивања/еталонирања са посебним

освртом на тумачење захтева Правила АТЦ-ПА02. Учесницима састанка појашњена је разлика између MLP и РТ програма и још једном истакнута обавеза лабораторија да доследно примењују захтеве АТЦ-ПА02 као једног од критеријума за акредитацију. Истакнуто је и да се задовољавајући резултати учешћа у билатералном поређењу лабораторија за еталонирање са националним метролошким институтом, који има објављену могућност мерења и еталонирања (СМС) у VIPM бази података, могу сматрати адекватним испуњењем захтева АТЦ-ПА02.

Projects

In 2012, ATS was involved in a larger number of EU funded projects, and those funded by the German and Swiss Governments:

- A.** Regional PTB project entitled Promotion of the Regional Cooperation of the Countries in South East Europe in the field of Quality Infrastructure
- B.** Activities of the bilateral PTB project entitled Support to the Quality Infrastructure in Serbia,
- C.** Regional IPA 2011 project entitled Quality Infrastructure in the Western Balkans and Turkey that commenced in August 2011
- D.** Swiss-Serbian TCP 2009-2012 in the field of introduction of GLOBALG.A.P. standards and GI
- E.** German project supporting the development of the organic farming in Serbia - GIZ

The following activities were the most important ones performed by the aforementioned technical assistance projects:

A. Activities of the Regional PTB project:

1. Annual round-table discussion: PTB project: Promotion of regional cooperation in South East Europe in the field of quality infrastructure – Belgrade, Serbia, 08-09.05.2012
2. Training on the accreditation of Notified Bodies in construction materials – training and witnessing, Athens, Greece, 08-10.10.2012
3. ECO-Management and Audit Scheme (EMAS), PTB Project, Sarajevo, 30-31.10.2012
4. Chemical residues in food: Technical aspects of accreditation (validation.Verification quality control) - related with EU legislation, Tirana, 13-14.12.2012

B. Activities of the bilateral PTB project entitled Support to the Quality Infrastructure in Serbia

1. Meeting during which the level of elimination of nonconformities identified at the previous EA peer evaluation was discussed, 13-15.02.2012
2. Lead assessor training in the accreditation of certification bodies providing certification of management systems as per SRPS ISO/IEC 17021:2011, 26-27.03.2012
3. Analysis of the ATS documents relating to the requirements for CABs to be accredited for

the purpose of notification and analysis of the qualifications of ATS assessors in order to perform assessments as per the New Approach Directives, 29.03.2012

4. Witnessing the work of candidates for assessors assessing certification bodies providing certification of management systems as per SRPS ISO/IEC 17021:2011, 30.03.2012
5. Training in EN 45011:1998-03 (ISO/IEC Guide 65) and ISO/IEC 17065:2012, Belgrade, 04-05.12.2012
6. Accreditation of CABs for the Pressure Equipment Directive 97/23/EC.

C. Regional IPA 2011 project entitled Quality Infrastructure in the Western Balkans and Turkey

1. Regional Conference on Accreditation, Arandjelovac, 11-12.05.2012

D. Swiss-Serbian TCP 2009-2012 in the field of introduction of GLOBALG.A.P. standards and GI

1. Delivered training: The technical assistance project in the both fields of Geographical indications and GLOBALGAP, 26-29.03.2012
2. Assessment of ORGANIC CONTROL SYSTEM, 22-23.10.2012

E. German project supporting the development of the organic farming in Serbia - GIZ

1. Monitoring the assessment of the ATS assessment team members (ORGANIC CONTROL SYSTEM), 31.05. and 01.06.2012
2. Simulated assessment for the purpose of inclusion in the list of the EC equivalence list of recognised certification bodies, 02.06.2012
3. Assessment for the purpose of extending the scope of accreditation (ORGANIC CONTROL SYSTEM) and to be included in the EC equivalence list of recognised certification bodies, 07.08.2012
4. Assessment (EVROCERT) and assessment for the purpose of inclusion in the EC equivalence list of recognised certification bodies, 18.07.2012

Workshops

Four workshops for CABs (testing and calibration laboratories) were organised by ATS in the period between November and December 2012 on the subject of "Application of the document entitled ATS-PA02, Rules for the Participation in Inter-Laboratory Comparisons and Proficiency Testing Schemes".

Application of the ATS-PA02 rules was explained by means of the following presentation: Importance of laboratory participation in PT schemes and provision of trust in the quality of testing/calibration results with

special emphasis on the interpretation of the ATS-PA02 requirements. The delegates were explained the difference between ILCs and PT schemes, while the obligation of laboratories to observe the ATS-PA02 requirements was reiterated given that this was one of the accreditation criteria. Positive results of the participation in bilateral comparisons of calibration laboratories with a national metrology institute that published the CMCs at the BIPM database can be considered as adequate fulfilment of the ATS-PA02 requirements.

Жарко Петровић (БАТА), Трле Ристоски (ИАРМ), Дејан Крџаић (АТС), и Ранко Николић (АТЦГ), 23.02.2012.

АТС је наставио сарадњу са акредитационим телима у региону и у 2012. години учешћем у обукама оцењивача, као и међусобном ангажовању оцењивача и експерата. Крајем 2012. године потписан је билатерални споразум са Хрватском акредитацијском агенцијом (ХАА).

У просторијама АТС-а је 23. фебруара 2012. године одржан заједнички састанак представника Акредитационог тијела Црне Горе, Института за акредитирање Босне и Херцеговине, Института за акредитацију Републике Македоније и АТС-а на којем је, у складу са потписаним споразумима о сарадњи у области акредитације, утврђен Програм сарадње за 2012. годину која ће бити обезбеђена кроз активности заједничког организовања семинара и конференција, узајамног обучавања кадрова, размене оцењивача и техничких експерата, обављања заједничког оцењивања и заједничког учествовања организација у међулабораторијским поређењима.

Регионална конференција о акредитацији одржана је у Аранђеловцу, Србија, 11. и 12. маја 2012. године у организацији АТС-а у оквиру регионалног ИПА 2011 пројекта Европске уније „Инфраструктура квалитета уземљама западног Балкана и Турској“ који је започео прошле године. Конференцији су присуствовали представници националних акредитационих тела из региона западног Балкана (Албанија, Босна и Херцеговина, Косово (УН 1244), Македонија, Србија, Хрватска, Црна Гора), **David Norris**, вођа регионалног ИПА 2011 пројекта, и **Јелена Поповић**, помоћник министра у Сектору за инфраструктуру

квалитета тадашњег Министарства економије и регионалног развоја (сада Министарство финансија и привреде) Републике Србије. Скуп је организован са циљем да се представници акредитационих тела у региону упознају са тренутном ситуацијом у акредитационим телима, размене искуства у оквиру колегијалног оцењивања ЕА, унапреди сарадња кроз активности размене информација, искуства и документације у области акредитације, заједничког организовања семинара и конференција, узајамног обучавања кадрова, размене оцењивача и техничких експерата, односно развоја нових шема акредитације и заједничког учествовања организација у међулабораторијским поређењима. Једна од тема скупа односила се и на правне и финансијске аспекте рада акредитационих тела у складу са националним законодавством и Уредбом ЕЗ бр. 765/2008.

Такође, 12. децембра 2012. године у просторијама АТС-а одржан је нови заједнички састанак представника акредитационих тела из региона на којем се расправљало о политици акредитационих тела из региона у области прекограничне акредитације, флексибилног обима акредитације, акредитације ТОУ који подуговарају друге ТОУ, акредитацији ТОУ који врше узорковање, интерно еталонирање, као и о примени нових шема акредитације и нових издања референтних стандарда за акредитацију.

Cooperation with Other Accreditation Bodies

ATS continued its cooperation with accreditation bodies from the region and in 2012 it took part in the training delivered to assessors, and continued with mutual recruitment of assessors and experts. At the end of 2012 ATS concluded an agreement on bilateral cooperation with the Croatian Accreditation Agency (HAA).

A joint meeting of the representatives of the Accreditation Body of Montenegro (ATCG), Institute for Accreditation of Bosnia and Herzegovina (BATA), Accreditation Institute of the FYR of Macedonia (IARM) and ATS was held at the ATS premises on 23rd February as required by the previously signed Agreements on Cooperation in the Field of Accreditation. 2012 Cooperation Plan was agreed on during the meeting and the cooperation would be ensured through joint organisation of seminars and conferences, mutual training of the employees, exchange of assessors and technical experts, joint assessments and joint CAB participation in inter-laboratory comparisons.

A regional conference on accreditation was held in Aranđelovac, Serbia, on 11th and 12th May 2012 and it was organised by ATS as part of the EU regional IPA 2011 Project entitled "Quality Infrastructure in the Western Balkans and Turkey" that commenced last year. The conference was attended by the representatives of the national ABs from the Western Balkans (Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo (UN 1244), FYR of Macedonia, Serbia, Croatia, Montenegro), **David**

Norris, Team Leader of the regional IPA 2011 project, and **Jelena Popović**, Assistant Minister, QI Sector at the Ministry of Economy and Regional Development of the Republic of Serbia (currently Ministry of Finance and Economy). The purpose of the conference was to introduce the representatives of the regional ABs to the current situation in the ABs, exchange experiences on the subject of the EA peer evaluation, upgrade the cooperation through exchange of accreditation-related information, experience and documentation, joint organisation of seminars and conferences, mutual training of employees, exchange of assessors and technical experts and development of the new schemes of accreditation and joint participation of CABs in inter-laboratory comparisons. One of the topics related to the legal and financial aspects of the AB operation in accordance with the national legislation and EU Regulation EC 765/2008.

Furthermore, a new joint meeting of the representatives of the ABs from the region was held at the ATS premises on 12th December 2012 to discuss the cross-frontier accreditation, flexible scopes of accreditation, accreditation of CABs subcontracting other CABs, accreditation of CABs performing sampling, internal calibration, and application of the new schemes of accreditation and new editions of reference standards.

Учесници конференције, 11. 05. 2012.

Задатак АТЦ-а као националног тела за акредитацију је да врши сталну промоцију значаја и улоге акредитације при чему се остварује значајна сарадња са ресорним министарствима, установама инфраструктуре квалитета, удружењима потрошача и акредитованих ТОУ, као и са другим заинтересованим странама како би се на што транспарентнији начин представило стање и будуће тенденције у развоју система акредитације у Републици Србији. Да би се остварила промоција националног система акредитације са циљем подизања квалитета производа и повећања конкурентности наших производа на иностраном тржишту, кроз упознавање са значајем и предностима акредитације у оквиру националног и европског законодавства, као и регулативе СТО, током 2012. године реализоване су интензивне и разноврсне активности у складу са обавезама одговарајућих међународних стандарда и других прописа, као и усвојених докумената АТЦ-а.

Електронски и штампани Билтен АТЦ-а

АТЦ је током 2012. године издао четири електронска и штампана билтена. Намера АТЦ-а је да клијенти, акредитована ТОУ, као и подносиоци пријава или заинтересовани клијенти, буду на транспарентан, ефикасан и брз начин упознати са радом АТЦ-а, поступком акредитације и другим интересантним темама и новинама из те области, а у циљу унапређења и што боље сарадње.

Билтен број 7 из јануара 2012. године је обрадио следеће теме: Метрологија – генерална конференција за тегове и мере; АТЦ добио статус придруженог члана ЕА; Правилник о безбедности машина; Правилник о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона; У 2012. години 4.753 стандарда; Нова издања докумената АТЦ-а; Предстојеће измене стандарда за контролна и сертификациона тела.

Билтен број 8 из априла 2012. године је обрадио следеће теме: Климатске промене – проблем или изазов; АТЦ потписник ЕА ВЛА споразума; Завршена јавна расправа о сету правилника из области метрологије; Актуелности у Сектору за инфраструктуру квалитета Министарства економије и регионалног развоја (садашње Министарство финансија и привреде); Нова издања докумената АТЦ-а; Правилник о личној заштитној опреми; Објављени правилници из области драгоцених метала и метрологије.

Билтен број 9 из августа 2012. године је обрадио следеће теме: Улога акредитације и безбедност и здравље на раду; АТЦ пуноправни члан ИЛАС-а; Нова издања докумената АТЦ-а; Значај мултилатералног споразума ЕА и унапређење поступка колегијалног оцењивања – годишњи извештај ЕА; Партнерски програм GIZ ACCESS-а и РТВ-а – Стратегија развоја инфраструктуре квалитета у Србији; Употреба

акредитације у сврху нотификације у Републици Србији.

Билтен број 10 из децембра 2012. године је обрадио следеће теме: Учешће потрошачких организација у стандардизацији и акредитацији; АТЦ потписник ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума; Акредитација контролних тела сада у оквиру ИЛАС МРА споразума; Нова издања докумената АТЦ-а; Значај СРС комитета Европске организације за акредитацију и промоција акредитације у оквиру свих генералних директората Европске комисије; Наставак сарадње са акредитационим телима из региона.

Promotion of Accreditation

As a national accreditation body ATS has a task to constantly promote the importance and role of accreditation, whereby significant cooperation with respective ministries, QI institutions, consumer associations and CAB associations, and other interested parties is ensured in as transparent manner as possible in order to present current status and future prospects of the accreditation system development in the Republic of Serbia. In order to achieve promotion of the national accreditation system with the aim of upgrading the quality of products and improving the competitiveness of our products in foreign markets through introduction to importance and benefits of accreditation within national and European legislation and WTO policies, intensive and diverse activities were carried out in 2012 in line with the requirements of respective international standards and other regulations, including ATS documents that were adopted.

ATS Bulletin in Electronic and Hard Copy Format

In 2012, ATS issued four bulletins in electronic and hard copy format. The intention was to introduce, in a transparent, efficient and fast way, our clients, accredited CABs and applicants for accreditation/interested clients to the work of ATS, accreditation procedure and other topics of interest, and novelties in that field in order to upgrade our system and achieve more successful business cooperation.

Bulletin No. 7 (January 2012) covered the following topics: Metrology – General Conference on Weights and Measures; ATS became an EA associate member; Regulation on Machinery Safety; Regulation on Electrical Equipment Designed for Use within Certain Voltage Limits; 4,753 standards in 2012; New issues of the ATS documents; Forthcoming changes to the standards for inspection and certification bodies.

Bulletin No. 8 (April 2012) covered the following topics: Climatic changes – problem or challenge; ATS signatory to the EA BLA; Public hearing on a set of regulations governing metrology is finalised; Novelties at the Sector for Quality Infrastructure, Ministry of Economy and Regional Development (currently Ministry of Finance and Economy); New issues of the ATS documents; Regulation on Personal Protective Equipment; Precious metals and metrology-related regulations published.

Bulletin No. 9 (August 2012) covered the following topics: Role of accreditation and occupational health and safety; ATS became a full ILAC member; New issues of the ATS documents; Importance of the EA MLA and upgrade of peer evaluation process – EA MLA Annual Report 2011; GIZ ACCESS and PTB Partnership programme – Development Strategy of the Quality Infrastructure in Serbia; Use of accreditation for the purpose of notification in the Republic of Serbia.

Bulletin No. 10 (December 2012) covered the following topics: Participation of consumer organisations in standardisation and accreditation; ATS signatory to ILAC MRA and IAF MLA; ILAC MRA includes inspection; New issues of the ATS documents; Importance of the EA CPC and promotion of accreditation within all Directorates General of the European Commission; Co-operation with ABs from the region continued.

Биљана Томић, Снежана Пулвац, др Дејан Крњаић, Видосава Џагић и Наталија Јовичић Зарић

Светски дан акредитације, 9. јун, су установиле међународне организације за акредитацију, IAF и ILAC, како би заједно промовисале акредитацију и рад акредитованих ТОУ.

Светски дан акредитације је 2012. године обележен у ПКС-у где је АТС организовао конференцију посвећену акредитованим лабораторијама за испитивање у области хране и воде за пиће, чија је главна тема била у складу са темом овогодишњег Светског дана акредитације - безбедна храна и чиста вода за пиће. Скуп је организован у сарадњи са ПКС-ом и удружењима потрошача.

Током конференције присутнима су се обратили др **Дејан Крњаић**, тадашњи директор АТС-а, **Фрејк Јанмат**, шеф Сектора за европске интеграције у Делегацији Европске уније у Републици Србији, мр **Јелена Поповић**, помоћник министра у Министарству економије и регионалног развоја (сада Министарство финансија и привреде), проф. др **Марија Јефтић**, тадашњи помоћник министра

Транспарентност у раду

Такође, током 2012. године АТС је радио на даљем обезбеђењу веће транспарентности у раду и доступности потребних информација, докумената и обавештења будући да је пуштен у рад нови интернет портал АТС-а и Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености који се редовно ажурирају. Нови интернет портал нуди савремене видове претраге, а нови Регистар акредитованих ТОУ представља синхронизовани извод из новог информационог система направљеног на бази „орен source“ технологија и прати трендове подршке најнапреднијих земаља. Регистар се може претраживати по врсти акредитације или по акредитационом броју или по називу/адреси тела или по било којој речи која фигурише у унетом обиму акредитације. Уколико се користити опција

у Министарству здравља, др **Татјана Јованић**, експерт на пројекту ЕУ „Јачање заштите потрошача у Србији“, као и **Славољуб Станојевић**, тадашњи шеф одсека за ветеринарских организација и ветеринарских услуга у Управи за ветерину Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде.

Највише је било речи о значају потписаног MLA споразума са ЕА што је довело до добијања статуса пуноправног чланства АТС-а у ILAC-у за области испитивања и еталонирања. Потписивање ЕА MLA споразума ће убрзати европске интеграције Србије и уклонити трговинске баријере како би се омогућио слободан проток роба и услуга, али и смањење трошкова како за произвођаче тако и за потрошаче. Да би се ово остварило, неопходна је партнерска сарадња свих институција почев од ресорних министарстава, надлежних инспекција, тржишног надзора до самих потрошача како би до наших грађана стигла безбедна храна и вода за пиће. Такође, неопходно је учешће потрошача у фази усвајања стандарда, законодавства и самом процесу надзора, али и постојање добро организоване мреже акредитованих лабораторија и поузданих лабораторијских испитивања како би било довољно квалитетне и безбедне хране за потребе становништва. Извоз хране је област у којој имамо највеће могућности за развој, јер се у њој бележи суфицит у извозу па је потребно усмерити активности ка унапређењу ове области.

напредног претраживања према кодовима/кључним речима датим у Листи кодова/кључних речи за области испитивања/еталонирања/контролисања/сертификације АТС-УП07, то се може урадити бирањем предмета испитивања или области еталонирања/контролисања/сертификације или ЕА кодова.

Celebrating World Accreditation Day in the Republic of Serbia

Биљана Томић, Сњежана Пупавац, др Дејан Крнјајић, Наталија Јовичић Зарић

World Accreditation Day – 9th June is a global initiative jointly established by IAF and ILAC to promote accreditation and work of accredited CABs.

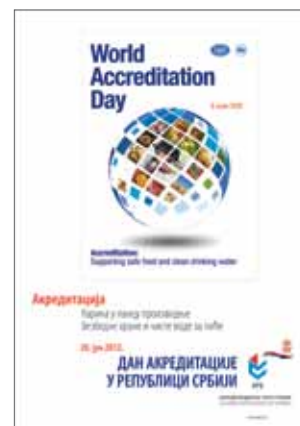
World Accreditation Day 2012 was celebrated at the PKS when ATS organised a conference dedicated to accredited testing laboratories performing testing of food and drinking water, whereas the main theme was in line with that of World Accreditation Day – safe food and clean drinking water. The conference was organised in cooperation with the PKS and consumer organisations.

The following speakers addressed the conference participants: **Dejan Krnjaić** PhD, ATS Director at the time, **Freek Janmaat**, Head of the European Integration Section of the Delegation of the European Union to the Republic of Serbia, **Jelena Popović** MSc, MERR Assistant Minister (now MFE Assistant Minister), prof. dr **Marija Jeftić**, Assistant Minister at the Ministry of Health at the time, **Tatjana Jovanić** PhD, expert in the EU project entitled “Strengthening Consumer Protection in Serbia”, and **Slavoljub Stanojević**, Head of the Department for Veterinary Organisations and

Veterinary Services at the Veterinary Directorate (at the time), Ministry of Agriculture, Trade, Forestry and Water Management.

The emphasis was on the importance of the multilateral agreement (MLA) that was signed with EA which led to full ATS membership in ILAC

for testing and calibration. Signing of the EA MLA will foster the EU integration process of Serbia and remove barriers to trade, whereby enabling free movement of goods and services, and reduction in costs for both producers and consumers. For this to be achieved it will be necessary to establish cooperation between all institutions - from the respective ministries, inspections, market surveillance to consumers so that safe food and drinking water could reach our citizens. Furthermore, participation of consumers in the adoption of standards, legislation, and surveillance procedure, and existence of a good organised network of accredited laboratories and reliable laboratory tests would enable sufficient quality and safe food for the citizens. When it comes to export of food this is the field with the best potentials for the development given that we have a positive balance in this field. Therefore, it is necessary to focus our activities on the development thereof.

Transparency of Operation

Moreover, in 2012 ATS continued its endeavours to provide higher level of transparency of operation and availability of needed information, documents and information by means of the new internet portal and Register of accredited CABs that are updated on a regular basis.

The new internet portal offers modern search engine, while the new Register of Accredited CABs is a synchronised extract from the new IT system designed on the basis of “open source” technologies that follows trends from the most developed countries. The Register can be searched by accreditation schemes or accreditation number or name/address of a CAB or by any word from the scope of accreditation. If the advanced search option is used by codes/key words provided in the List of Testing/Calibration/Inspection/

Certification Codes/Key Words ATS-UP07, this can be done by selecting test items or fields of calibration/inspection/certification or EA codes.

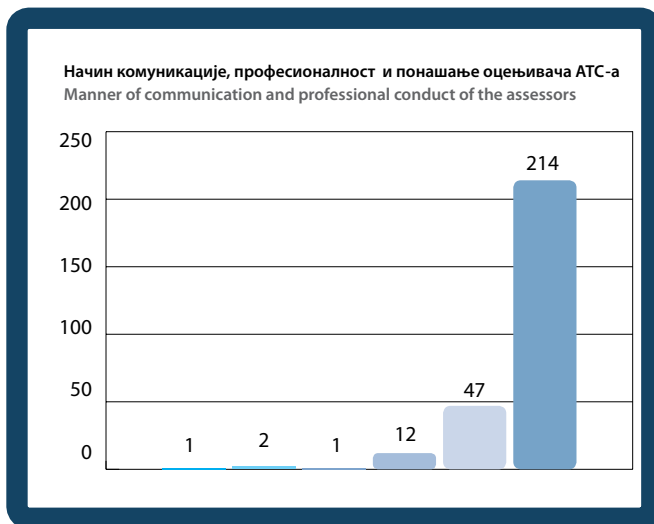
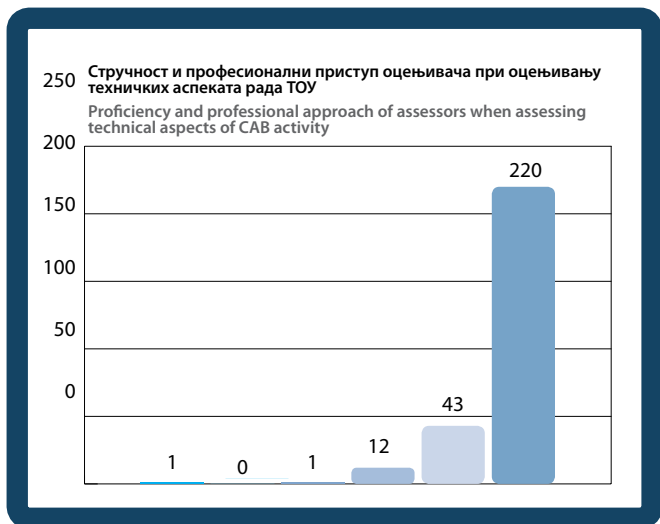
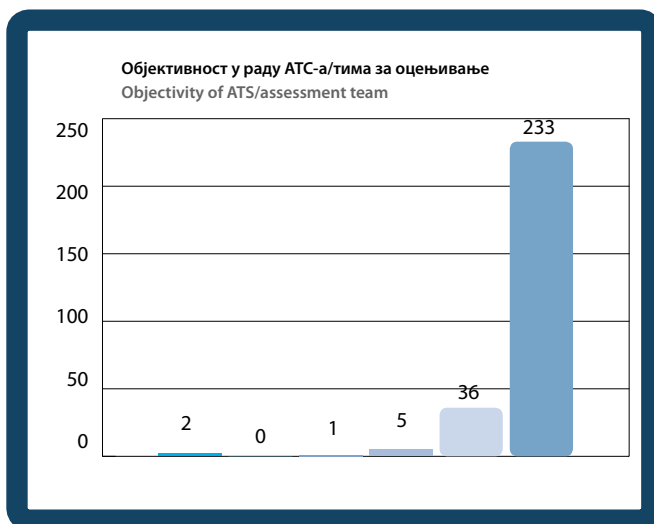
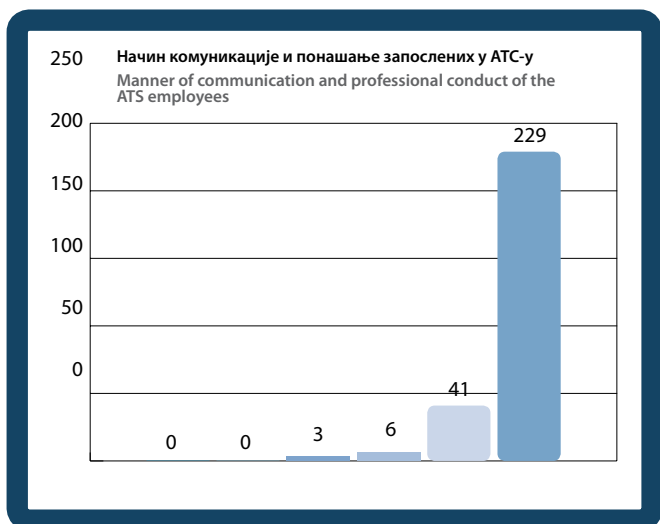

АТЦ

У периоду од 15. октобра до 25. новембра 2012. године спроведено је испитивање нивоа задовољења потреба корисника услуга АТЦ-а међу акредитованим телима у Републици Србији. Анкета је упућена електронском поштом на преко 400 адреса акредитованих тела, а пристигао је 281 одговор што је знатно повећање (од **68,7%**) у односу на 2011. годину. Анализа је садржала одговоре у следећим областима: могућа решења за унапређење рада; примедбе које се

односе на оцењивања; недостатак докумената АТЦ-а; информације које би ТОУ волела да нађу на порталу или која по њима недостају; сугестије за побољшање скупова и семинара; негативан аспект пословања са АТЦ-ом током 2012. године; приоритетне области у којима би АТЦ могао да унапреди свој рад; сугестије, мишљења и препоруке ТОУ. Ни један од елемената анализе не показује значајне позитивне, односно негативне оцене у односу на стање из 2011. године.

Легенда / Key

0 – без могућности оцењивања
unclassified/not qualified to assess

1 – незадовољавајуће
unsatisfactory

2 – задовољавајуће уз заједничке недостатке
satisfactory with significant shortcomings

3 – задовољавајуће уз недостатке
satisfactory with shortcomings

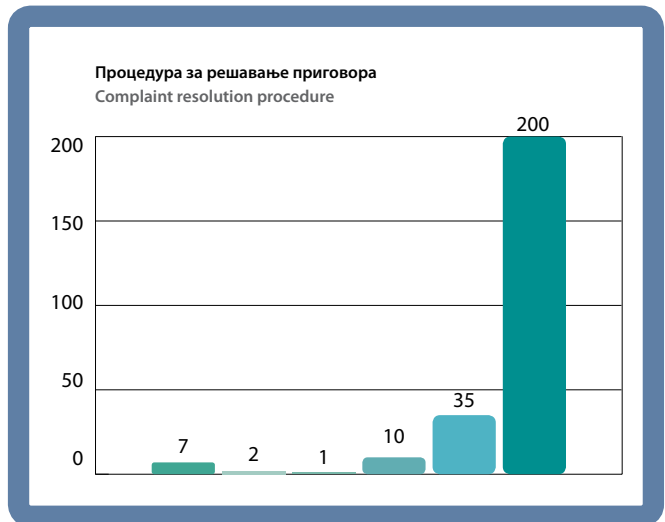
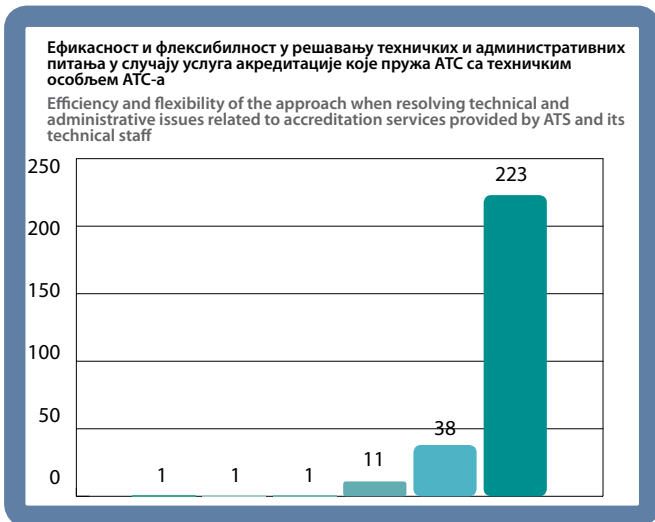
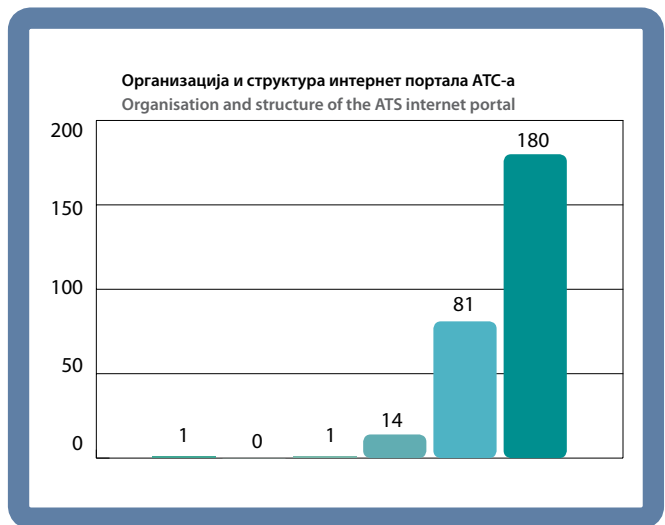
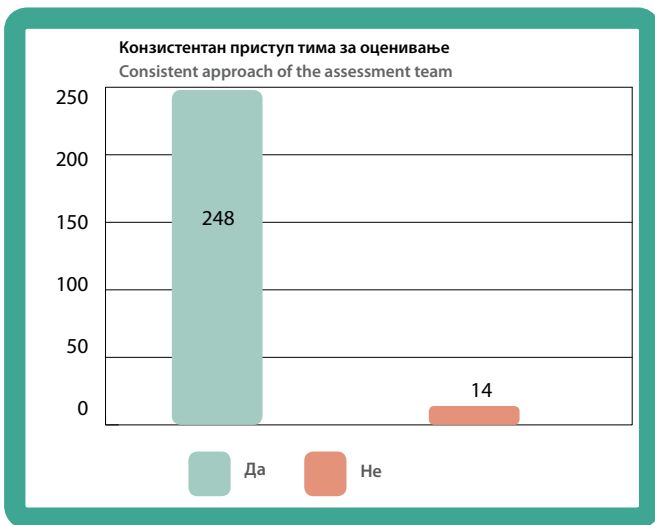
4 – задовољавајуће уз мање недостатке
satisfactory with minor shortcomings

5 – задовољавајуће
satisfactory

In the period between 15th October and 25th November 2012 ATS conducted a survey as regards the level of satisfaction of needs of its accredited CABs in the Republic of Serbia. The questionnaire was emailed to more than 400 accredited CABs, whereas 281 completed questionnaires were received which is a **68.7%** increase when compared with 2011 results. The questionnaire provided answers to the following issues: possible solutions to upgrade the quality of work;

remarks related to assessments; lack of ATS documents; information that CABs would like to see on the internet portal or that are missing; suggestions as on how to improve conferences and seminars; negative aspects of business cooperation with ATS in 2012; priority fields in which ATS could upgrade the quality of its work; CAB suggestions, opinions and recommendations. There were no significant positive or negative deviations as regards the consistency of answers in relation to 2011.

Легенда / Key

 0 – без могућности оцењивања unclassified/not qualified to assess	 1 – незадовољавајуће unsatisfactory	 2 – задовољавајуће уз заједничке недостатке satisfactory with significant shortcomings
 3 – задовољавајуће уз недостатке satisfactory with shortcomings	 4 – задовољавајуће уз мање недостатке satisfactory with minor shortcomings	 5 – задовољавајуће satisfactory

- › 96% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке начином комуникације и понашањем запослених у АТС-у.
- › 95% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке објективношћу у раду тима за оцењивање.
- › 93% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке стручношћу и професионалним приступом оцењивача при оцењивању техничких аспеката рада тела за оцењивање усаглашености.
- › 93% клијената сматра да је тим за оцењивање имао конзистентан приступ у односу на претходно оцењивање.
- › 92% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке начином комуникације, професионалношћу и понашањем оцењивача.
- › 92% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке организацијом и структуром интернет портала АТС-а.
- › 92% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке ефикасношћу и флексибилношћу у решавању техничких и административних питања у случају услуга акредитације које пружа АТС са техничким особљем АТС-а.
- › 83% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке процедуром за решавање приговора.
- › 86% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке квалитетом информација на интернет порталу.
- › 77% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке ангажовањем АТС-а на промоцији акредитације.
- › 65% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке препознавањем значаја коришћења симбола акредитације од стране клијената акредитованих ТОУ.
- › 59% клијената сматра да им акредитација доноси све већи кредибилитет, 60% сматра да акредитација доноси повећање поверења у резултате испитивања и додељене сертификате, 51% сматра да акредитација доноси побољшање пружених услуга, 31% сматра да акредитација доноси повећање ефикасности рада, 42% сматра да ће уз помоћ акредитације лакше привући клијенте, а 69% сматра да акредитација доноси унапређење пословања и остваривање бољих пословних резултата.
- › 90% клијената је задовољно/задовољно уз мање недостатке садржајем и обимом информација које АТС доставља пре подношења захтева за акредитацију.
- › 87% клијената сматра да је АТС одговорио на захтеве и потребе клијената у одговарајућем року.
- › 93% клијената сматра да је оцењивање заказано довољно унапред.
- › 95% клијената сматра да је тим за оцењивање спровео оцењивање на транспарентан начин.
- › 88% клијената сматра да је АТС благовремено извршио преиспитивање предложених корективних мера.

- 96% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the manner of communication and professional conduct of the ATS employees.
- 95% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the objectivity of the assessment team.
- 93% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the competence and professional approach of assessors when assessing technical aspects of CAB activity.
- 93% of clients deem that the assessment team had a consistent approach when compared with the previous assessment.
- 92% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the manner of communication and professional conduct of the assessors.
- 92% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the organisation and structure of the ATS internet portal.
- 92% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the efficiency and flexibility of the approach when resolving technical and administrative issues related to accreditation services provided by ATS and its technical staff.
- 83% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the complaint resolution procedure.
- 86% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the quality of information posted on the ATS internet portal.
- 77% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the ATS endeavours to promote accreditation.
- 65% of clients replied that they were satisfied with the recognition of importance to use the accreditation symbol by clients of accredited CABs.
- 59% of clients deem that accreditation increases their credibility, 60% deem that accreditation increases trustworthiness of test results and issued certificates, 51% of clients deem that accreditation brings improvement of the services provided, 31% of clients deem that accreditation increases efficiency of work, 42% of clients deem that it will be easier to find clients if accredited, while 69% of clients deem that accreditation brings improvement of the services provided and attainment of better business results.
- 90% of clients were satisfied / satisfied with minor shortcomings with the completeness of information deem that ATS reviewed prior to the submission of applications for accreditation.
- 87% of clients deem that ATS met the requirements and needs of clients within a defined deadline.
- 93% of clients deem that the assessment was scheduled enough in advance.
- 95% of clients deem that the assessment team performed assessment in a transparent manner.
- 88% of clients deem that ATS reviewed the proposed corrective actions on time.

Семинари, на којима су представници АТС-а одржали предавања и активно учествовали, су:

Семинар „АТС у Европи и свету – признавање система акредитације“, 25. јануар 2012. године

David Norris и др Дејан Крњајић

Традиционални годишњи семинар за акредитована ТОО, који организује АТС, одржан је и ове године, 25. јануара у Центру „Сава“. Циљ овогодишњег семинара је упознавање представника акредитованих ТОО са већим бројем тема из области техничких захтева значајних за њихов рад у области оцењивања усаглашености и акредитације, као и са новим подзаконским актима Министарства економије и регионалног развоја, МЕРП, (садашње Министарство финансија и привреде) који су усаглашени са европском регулативом.

Предавачи на семинару су били представници МЕРП-а, ДМДМ-а, регионалног IPA 2011 пројекта и билатералног пројекта GIZ-ACCESS Програма билатералне подршке Немачке Влади Републике Србије (2011-2013), као и експерти АТС-а и Ветеринарског факултета Универзитета у Београду. Представници акредитованих ТОО и привредних друштава, струковних удружења и удружења потрошача одазвали су се позиву да присуствују семинару у великом броју (око 530 присутних). Семинар је отворила **Јелена Поповић**, помоћница министра у Сектору за инфраструктуру квалитета у МЕРП-у, која је и одржала предавање на тему „Усклађивање техничких прописа Републике

Србије са прописима Европске уније – најновије активности МЕРП-а“.

Скupu су се у уводном делу обратили **Фрејк Јанмат**, шеф Сектора за европске интеграције у Делегацији Европске уније у Републици Србији, **Сњежана Пупавац**, председница Управног одбора АТС-а, и **Видосава Џагић**, потпредседница ПКС-а.

Стручна предавања одржали су: др **Дејан Крњајић**, тадашњи директор АТС-а, на тему „Систем акредитације у Републици Србији - актуелности“, мр **Наталија Јовичић Зарић**, заменик директора АТС-а, је одржала два предавања „Место акредитације у техничким прописима Републике Србије“ и „Јаке и слабе стране тела за оцењивање усаглашености“, **David Norris**, вођа регионалног IPA пројекта, „Представљање регионалног IPA 2011 пројекта - Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској“, **Helmut Mairhofer**, вођа компоненте за инфраструктуру квалитета у оквиру вишегодишњег програма за унапређење приватног сектора Немачке владине организације за техничку помоћ (GIZ), „Стратегија развоја инфраструктуре квалитета“, **Љубица Живанић**, АТС, је одржала два предавања „Досадашња искуства у акредитацији контролних тела за контролисање мерила за које је обавезно оверавање“ и „Искуства АТС-а у области акредитације тела за оцењивање усаглашености лифтова“, **Луција Дујовић**, помоћник директора Дирекције за мере и драгоцене метале, „Искуства Дирекције у раду овлашћених тела за обављање послова оверавања мерила“, проф. др **Вера Катић**, Ветеринарски факултет Универзитета у Београду, „Правилник о општим и посебним условима хигијене хране у било којој фази производње, прераде и промета“, др **Братислав Милошевић**, помоћник директора АТС-а, „Досадашња искуства у акредитацији лабораторија у складу са захтевима Правилника о општим и посебним условима хигијене хране у било којој фази производње, прераде и промета“, **Никола Мирковић**, МЕРП, „Правилник о безбедности лифтова“.

The ATS representatives gave lectures at and took active participation in the following seminars:

Seminar Entitled "ATS in Europe and World – Recognition of the Accreditation System", 25th January 2012

Annual seminar for accredited CABs traditionally organised by ATS was held again this year on 25th January at the Sava Centre. The purpose of this year's seminar was to introduce the representatives of accredited CABs to a larger number of topics pertaining to technical requirements of importance to their work in the field of conformity assessment and accreditation, and to the new sub-laws drafted by the Ministry of Economy and Regional Development, MERR (currently Ministry of Finance and Economy), that were harmonised with the EU legislation.

The seminar presentations were given by the representatives of the MERR, Directorate of Measures and Precious Metals, IPA 2011 regional project and bilateral GIZ-ACCESS support project of the German Government (ACCESS - Program for Private Sector Development in Serbia) 2011-2013, ATS experts and experts from the Faculty of Veterinary Medicine, University of Belgrade. Representatives of accredited CABs and companies, professional associations and consumer organisations accepted the invitation to attend the seminar in large numbers (about 530 delegates). The seminar was opened by **Jelena Popović**, Assistant Minister at MERR Quality Infrastructure Sector, after which she gave a lecture entitled "Harmonisation of technical regulations of the Republic of Serbia with those of the EU – latest MERR activities".

Other opening addresses were given by **Freek Janmaat**, Head of the European Integration Section, Delegation of the European Union to the Republic of Serbia, **Snježana Pupavac**, ATS MB Chair, and **Vidosava Džagić**, PKS Vice

President.

Technical lectures were given by: **Dejan Krnjić** PhD, ATS Director at the time, gave a lecture entitled "Accreditation system in the Republic of Serbia – current trends", **Natalija Jovičić Zarić** MSc, ATS Deputy Director, gave two lectures "Accreditation tackled by technical regulations of the Republic of Serbia" and "Strengths and weaknesses of CABs", **David Norris**, Project Team Leader, "IPA 2011 regional project - Quality Infrastructure in the Western Balkans and Turkey", **Helmut Mairhofer**, Head of Quality Infrastructure Component, "QI project component entitled Governmental Development Strategy for Quality Infrastructure GIZ/ACCESS", **Ljubica Živanić**, ATS, gave two lectures "ATS experiences in accreditation of inspection bodies performing mandatory verification of measuring instruments" and "ATS experiences in the field of lift accreditation", **Lucija Dujović**, Assistant Director of the Directorate of Measures and Precious Metals, "Experiences of the Directorate related to the work of designated bodies performing verification of measuring instruments", Prof. **Vera Katić** PhD, Faculty of Veterinary Medicine, University of Belgrade, "Regulation on General and Special Food Safety Requirements in Any Stage of Production, Processing and Distribution", **Bratislav Milošević** PhD, ATS Assistant Director, "ATS experiences in laboratory accreditation in keeping with the requirements of the Regulation on General and Special Food Safety Requirements in Any Stage of Production, Processing and Distribution", **Nikola Mirković**, MERR, "Regulation on Lift Safety".

Београд, Сава Центар, 25. 01. 2012.

мр Јелена Поповић и др Дејан Крњић

Традиционална, 21. по реду, манифестација „Недеља квалитета 2012“, која окупља експерте из науке и привреде и еминентне стручњаке из области квалитета, одржана је у ПКС-у од 29. фебруара до 2. марта у организацији Фондације за културу квалитета и изврсност – FCQE и часописа „Квалитет и изврсност“ у сарадњи са ПКС-ом. Покровитељ манифестације је Министарство економије и регионалног развоја – МЕРП (садашње Министарство финансија и привреде), као ресорно министарство за развој ИК.

Скуп је отворила мр **Јелена Поповић**, помоћник министра, МЕРП, која је исказала задовољство што је МЕРП као и досада покровитељ ове значајне манифестације и изразила очекивање да ће овај форум бити квалитетан и да ће допринети размени искустава, а да ће мо

као последицу овог окупљања имати нове добитнике награде „Оскар квалитета“, која се додељује крајем године. Према њеним речима је веома важна и примена правилника, што је резултат транспоновања директива „Новог приступа“, а заокруживањем правног оквира, као и подизањем капацитета институција АТС-а, ИСС-а и ДМДМ-а обезбедиће се слободан проток роба и уклањање трговинских баријера чиме ће се допринети повећању конкурентности домаћих производа“.

Присутнима се у име организатора скупа обратио **Владимир Трајковић** – председник FQCE, затим: мр **Душан Стокић** – у име домаћина, ПКС-а; др.сц. **Мирослав Дрљача** – председник Хрватског друштва менаџера квалитета; проф. др **Здравко Кривокапић** – директор Центра за квалитет Машинског факултета у Подгорици и проф. др **Зоран Пуношевац** – председник Асоцијације за квалитет и стандардизацију Србије.

Уводном делу првог дана манифестације предавање је одржао и др **Дејан Крњић**, тадашњи директор АТС-а, на тему „Најважније активности Акредитационог тела Србије у 2011. години“. Говорећи о међународним активностима АТС-а у циљу интеграције и остваривања препознатљивости, **др Крњић** је обавестио присутне да је 2011. године, у складу са новим Статутом и Пословником о раду ЕА, АТС постао придружени члан ЕА и IAF-а.

Радионица „Етичко понашање у области оцењивања усаглашености“ и III Међународни симпозијум (ICAS 2012) посвећен оцењивању усаглашености

У оквиру IPA пројекта, који финансира ЕУ, 14. маја 2012. године је у Истанбулу, Турска, одржана радионица за представнике осам земаља корисница пројекта (законодавци, национална акредитациона тела, ТООУ) на тему „Етичко понашање у области оцењивања усаглашености“ при чему је посебан значај дат сертификацији и проблемима са којима се суочавају сертификациона тела у Турској и у земљама западног Балкана.

Радионицу је отворио **David Norris**, вођа поменутог IPA пројектног тима, када је позвао учеснике да изнесу проблеме са којима се суочавају у својим земљама. Представници АТ су изнели проблеме са којима се у овој области суочавају са посебним освртом на ситуацију у својим земљама и законски оквир.

Након поменуте радионице, 15. и 16. маја је у Истанбулу одржан III Међународни симпозијум (ICAS 2012) посвећен оцењивању усаглашености који је организовало Турско удружење за оцењивање уса-

глашености (UDDer) као део активности пројекта ЕУ „Јачање инфраструктуре квалитета у Турској“. Циљ овог симпозијума је био да се на једном месту окупе сви представници институција и организација, које обављају послове оцењивања усаглашености у ЕУ и Турској, као и других заинтересованих страна, како би се разменила искуства у области акредитације (испитивање и сертификација), стандардизације и метрологије. Представници поменутих АТ су имали прилику да постављају питања предавачима, експертима из различитих области оцењивања усаглашености, како би понудили практична решења својим АТ. Специјални гости симпозијума су били **Merih Malmqvist Nilsson**, председавајући ЕА ННС комитета, **Silvia Vaccaro**, DG Enterprise (стандардизација), и **Jacques McMillan**, бивши шеф сектора Европске комисије за регулаторну политику.

Quality Week 2012, which is traditionally organised by the Fund for Quality Culture and Excellence (FQCE), and Quality & Excellence Magazine, was held for the 21st time in the period between 29th February and 2nd March when scientists, businessmen, and renowned experts gathered at the PKS since it was one of the organisers of Quality Week 2012. It was sponsored by the Ministry of Economy and Regional Development (currently Ministry of Finance and Economy) of the Republic of Serbia as a respective ministry for the QI development.

The conference was opened by **Jelena Popović** MSc, MERR Assistant Minister, that was delighted to see that this important conference was once again financed by MERR and expressed her expectation concerning the quality of the conference and its contribution to experience sharing, whereas new winners of the Quality Award would be announced at the end of the year. According to her, application of the regulations adopted as a result of the transposition of the New Approach Directives was very important, while finalisation of the work on the new legal framework and upgrade of the ATS, ISS and DMDM capacities would

enable free movement of goods and remove barriers to trade, whereby it would contribute to the increase of competitiveness of domestic products.

Vladimir Trajković, FQCE Chair, addressed the delegates on behalf of the seminar organiser, and this address was followed by: Dušan Stokić MSc (on behalf of the host - PKS); dr.sc. Miroslav Drljača – President of the Croatian Association of Quality Managers; prof. Zdravko Krivokapić PhD – Director of the Centre for Quality of the Faculty of Mechanical Engineering in Podgorica, and prof. Zoran Punoševac PhD – President of the Association for Quality and Standardisation of Serbia.

During the first day **Dejan Krnjić** PhD, ATS Director at the time, gave an introductory lecture on the subject of "Most important ATS activities in 2011". During his lecture on the international ATS activities performed with the aim of integration and attainment of recognition, the ATS Director informed the delegates that ATS had become an EA associate member in accordance with the new EA Articles of Association and Rules of Procedure. Furthermore, ATS became an associate IAF member.

Workshop on Ethical Behaviour in Conformity Assessment and III International Conformity Assessment Symposium (ICAS 2012)

A workshop for the representatives of eight beneficiary countries (regulators, national accreditation bodies, CABs) was held in Istanbul, Turkey, on 14th May 2012 as part of the activities of the EU funded project (regional IPA project). The workshop theme related to "Ethical Behaviour in Conformity Assessment", whereas special importance was attached to certification and problems that certification bodies were faced with in both Turkey and the Western Balkans.

The workshop was opened by **David Norris**, IPA project Team Leader, who invited the delegates to present the problems they were faced with in their own countries. AB representatives presented the problems they were faced with in this field, whereas a special emphasis was

on the situation in their countries and accompanying legal framework.

The said workshop was followed by the third Conformity Assessment Symposium (ICAS 2012) which was held in the period between 15th and 16th May in Istanbul and was hosted by the Turkish Association for Conformity Assessment (UDDer) as part of the activities of the EU funded project entitled "Strengthening the Quality Infrastructure in Turkey". ICAS 2012 aimed at bringing together representatives from institutions and organisations operating in the field of conformity assessment in the European Union and Turkey and other interested parties in order to enable them to discuss the developments in the field of accreditation (testing and certification), standardization and metrology. The said AB representatives had an opportunity to ask questions that lecturers, experts in different fields of conformity assessment, answered, whereby the delegates could present practical solutions to their ABs. Special guests of the symposium were **Merih Malmqvist Nilsson**, EA HHC Chair, **Silvia Vaccaro**, DG Enterprise Policy Officer (Standardization Unit), and **Jacques McMillan**, former Head of the Unit (DG Enterprise and Industry - Regulatory Policy for the free movement of goods).

Љубица Живанић, АТС, др Дејан Крњаић, АТС, Никола Мирковић, МЕРП

АТС је традиционално у јуну учествовао на годишњој националној конференцији ЈУСК-а „Квалитетом ка европским и светским интеграцијама“ у оквиру Четврте специјалне конференције „Национални систем акредитације - стање и будући развој“. Конференција је одржана у среду, 6. јуна 2012. године, на Машинском факултету у Београду. Представници Акредитационог тела Србије, др **Дејан Крњаић**, тадашњи директор АТС-а, и **Биљана Томић**, су упознали присутне са најновијим активностима АТС-а током презентације „Акредитационо тело Србије - јуче, данас, сутра“, а у другом делу предавања презентације су одржали и други

представници АТС-а: **Јована Зечевић**, **Љубица Живанић**, **Љиљана Маркићевић** и **Братислав Милошевић** који су том приликом представили захтеве стандарда ISO/IEC 17065 и ISO/IEC 17024, као и измењене захтеве стандарда ISO/IEC 17020 и ISO/IEC 17021, али и искуства у примени правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености АТС-ПА02. Такође, значајно предавање је одржао и **Никола Мирковић**, МЕРП (садашње Министарство финансија и привреде) на тему: Реализоване активности и искуства у примени новог техничког законодавства у Републици Србији.

Округли сто „Метрологија, стандарди, испитивање и квалитет (MSTQ)“

У понедељак, 24. септембра 2012. године, Светска банка је у просторијама Министарства финансија и привреде организовала, у оквиру „Пројекта подршке иновација у Србији“ (Serbia Innovation Project) који финансира Европска унија, округли сто на којем су присуствовали представници Министарства финансија и привреде (МФП), Делегације Европске уније у Републици Србији, АТС-а, ДМДМ-а, ИСС-а, као и представници акредитованих ТОУ.

Експерт Светске банке, др **Хусеин Угур** (Hüseyin Uğur), је посетио све институције ИК квалитета у Републици Србији како би анализирао стање у овој области и дао препоруке за даљи развој институција у овој области.

Национални метролошки институт Републике Србије, односно Дирекција за мере и драгоцене метале, мора, пре свега, да постане самостална установа. Такође је неопходно да прописи, који

уређују област рада ДМДМ-а, буду на нивоу који постоји код АТС-а и ИСС-а. Такође је препорука да се у оквиру ДМДМ-а унапреди систем мониторинга учинка свих организационих јединица, односно запослених. Оно што се мора истаћи, када је рад ИСС-а у питању, јесте потреба да ИСС треба да буде тако организован да добија мање новца од државе, али да због економске кризе тај проблем и даље остаје актуелан. Закон о стандардизацији предвиђа да ће европски и међународни стандарди бити превођени на српски језик чиме ће се олакшати њихово усвајање. Стога је потребно да ИСС преведе што већи број стандарда на српски језик чиме би се поједноставио поступак примене стандарда. Према речима **др Угура** АТС је направио велики искорак у свом развоју и тако постао једно од водећих АТ у региону. Међутим, неопходно је да АТС развије шему за акредитацију особа, као и да унапреди област акредитације система менаџмента.

On Wednesday, 6th June 2012, ATS participated again this year in the JUSK national conference (www.jusk.org) as part of the fourth special conference “National accreditation system – current prospects and future developments” that was held at the premises of the Faculty of Mechanical Engineering in Belgrade. ATS representatives, **Dejan Krnjaić** PhD, ATS Director at the time, and **Biljana Tomić**, introduced the present participants to the latest ATS activities during the presentation entitled “Accreditation Body of Serbia - yesterday, today, tomorrow”. This was followed by presentations given by other ATS representatives: **Jovana Zečević**, **Natalija Jovičić Zarić**, **Ljubica Živanić**, **Ljiljana Markićević** and **Bratislav Milošević** that presented the requirements of ISO/IEC 17065 and ISO/IEC 17024, and changed requirements of ISO/IEC 17020 and ISO/IEC 17021, and experiences in the application of the Rules for the Participation in Inter-laboratory Comparisons and Proficiency Testing Schemes ATS-PA02. Furthermore, another important lecture was given by **Nikola Mirković**, MERR (current Ministry of Finance and Economy) on the subject of Implemented activities and experiences in the application of the new technical legislation in Serbia.

A round-table discussion on the subject of “Metrology, standards, testing and quality (MSTQ)”

On Monday, 24th September 2012, the World Bank organised a round-table discussion at the MFE premises on the subject of “Metrology, standards, testing and quality” as part of the EU funded “Serbia Innovation Project”. The round-table discussion was attended by the MFE representatives, Delegation of the European Union to the Republic of Serbia, ATS, DMDM, ISS, and by the CAB representatives.

Dr **Huseyin Ugur**, World Bank expert, visited all QI institutions in the Republic of Serbia to analyse the situation in this field and make recommendations for further development of the said institutions.

First of all, the National Metrology Institute of the

Republic of Serbia, i.e. the Directorate of Measures and Precious Metals, has to become independent. Additionally, it is necessary to have the regulations governing the scope of DMDM activities at the same level as those of the ATS and ISS. He also recommended the upgrade of a performance monitoring system of all DMDM organisational units and employees. When it comes to the operation of ISS it must be emphasised that it needs to be organised in such a way as to receive less money from the state, but due to the economic crisis the problem still remains. The Law on Standardization prescribes that the European and international standards shall be translated into Serbian, whereby their adoption will be facilitated. Therefore, ISS should translate as many standards as possible in order to simplify the standards implementation procedure. According to **dr Ugur**, ATS made a giant step forward in terms of its development and thus became one of the leading ABs in the region. However, ATS should develop a scheme for the accreditation of persons and improve the management system accreditation.

Представници АТС-а су учествовали у раду конференције на тему „Како да Србија повећа извоз хране“ која је одржана 6. новембра 2012. године као део Швајцарског програма трговинске сарадње 2009-2012. Конференција је организована од стране државног секретаријата за економске послове при Министарству за економске послове Швајцарске (SECO), Швајцарске канцеларије за сарадњу у Републици Србији (IDEAS), Швајцарског института за интелектуалну својину (IPI), REDD-а и консултантске компаније SEEDEV у оквиру Програма швајцарско-српске трговинске сарадње 2009-2012.

Према речима **Горана Живкова**, SEEDEV, преко је потребно спровести следећих пет стратешких активности како би се повећао извоз пољопривредних производа из Србије:

1. постати члан СТО и осигурати извозне дозволе за ЕУ – што ће допринети бољем искоришћењу

извозних могућности, а самим тим довести и до повећања извоза;

2. увести стандарде и гарантовати квалитет – неопходно је увести основне стандарде за безбедност хране и регистрацију објеката како би се омогућио несметан извоз. Поред основних, потребно је увести и добровољне стандарде који постају све значајнији. Такође, битне су и ознаке географског порекла које представљају потенцијал за извоз робе више вредности;
3. повећати конкурентност – кроз оријентисаност ка квалитету производа и активности поспешивања конкурентности као што су: инвестиције у области нових технологија, иновације и улагања у знање;
4. унапредити тржишни ланац и објединити понуду;
5. познавање извозног тржишта и промовисање производа из Србије.

Предавање на тему „Акредитација у области безбедности хране“

Јасна Стојановић, в.д. директора АТС-а са студентима

АТС је 13. новембра 2012. године организовао у својим просторијама предавање на тему „Акредитација у области безбедности хране“ које је било намењено студентима четврте године студија Пољопривредног факултета Универзитета у Београду (модул: Управљање безбедношћу и квалитетом у производњи хране), а организовано је са циљем да се младе генерације будућих експерата упознају са самим процесом и значајем акредитације и АТ, као и са стандардима и принципима који се примењују у области безбедности хране.

Прво предавање је одржала **Јасна Стојановић**, в.д. директора АТС-а, која је најпре упознала студенте са поступком акредитације, детаљно објашњавајући сваки корак акредитације. Потом је било речи

и о самом АТС-у и његовом положају у односу на међународне организације за акредитацију. Објашњавајући статус АТС-а и његову улогу, **Јасна Стојановић** је истакла да је од изузетне важности чињеница да је АТС непристрасна и независна институција која и сама подлеже оцењивању од стране међународних и регионалних организација за акредитацију (колегијално оцењивање). Друго предавање, које је било посвећено стандардима и принципима који се примењују у свету и код нас у области безбедности хране, одржала је **Љиљана Маркићевић**, начелник одељења за акредитацију лабораторија АТС-а, а након предавања одржана је и дискусија са студентима.

Conference entitled “How Can Serbia Increase Food Export”

ATS representatives attended the conference entitled “How Can Serbia Increase Food Export?” that was held on 6th October 2012 as a part of the Swiss-Serbian Trade Cooperation Program (TCP 2009-2012). The conference was organised by the State Secretariat for Economic Affairs at the Swiss Ministry for Economic Affairs (SECO), Swiss Cooperation Office in the Republic of Serbia (IDEAS), Swiss Institute of Intellectual Property (IPI), REDD and SEEDEV consultancy as part of the TCP 2009-2012.

Goran Živkov, SEEDEV, highlighted that it was crucial to implement the following five strategic actions to increase the export of Serbian agricultural products:

1. WTO membership and provision of EU export permits – this will contribute to better exploitation of export opportunities and consequently to an increase in exports;
2. implementation of standards and quality assurance

- it is necessary to implement basic standards for food safety and registration of facilities to allow unrestricted exports. In addition to the basic standards, it is necessary to implement voluntary ones as they are becoming increasingly important. Furthermore, geographical indications are important given that they increase the potential for the export of products having higher market value;
- 3. increase in the level of competitiveness – through orientation towards quality products and activities to foster competitiveness such as investment in new technology, innovation, and investment in knowledge;
- 4. improvement in the market chain and consolidation of the offer;
- 5. knowledge of export market and promotion of Serbian products.

A lecture on the subject of “Accreditation in the field of food safety”

On Tuesday, 13th November 2012, ATS organised a lecture on the subject of accreditation in the field of food safety. The lecture was intended for the fourth year students of the Faculty of Agriculture, University of Belgrade (module: food production safety and quality management). The lecture aimed at introducing the generation of future experts to the accreditation process, the importance thereof and of ABs, and to standards and principles implemented in the field of food safety.

The first lecture was given by **Jasna Stojanović**, ATS Acting Director, who first introduced the students to the accreditation procedure and explained in detail

each step thereof. The role of ATS and its status in international organisations for the accreditation was explained later during the lecture. While explaining the ATS status and role, **Jasna Stojanović** highlighted an extremely important fact relating to the need for ATS to be an impartial and independent institution that should be subjected to evaluation by international and regional organisations for accreditation (peer evaluation). The second lecture was given by **Ljiljana Markicević**, Head of the ATS Laboratory Department, and it was on the principles and standards applied in the country and abroad in the field of food safety. A discussion with students was organised after the lecture.

На крају 2012. године у АТС-у било 35 стално запослених са следећом квалификационом структуром: 2 доктора наука, 4 магистра, 23 запослених са високом школском спремом, 3 запослена са вишом школском спремом и 3 запослена са средњом школском спремом.

У складу са Процедуром АТС-ПР03 Обука за оцењиваче, информативни семинар за техничке

експерте АТС-а и обука запослених у АТС-у, осим организованих обука/семинара за оцењиваче/теменичке експерте, у току 2012. године, стално запослени у АТС-у похађали су специјализоване курсеве за: одређену врсту и област акредитације, као и за одговарајуће стандарде (ISO/IEC 17020, ISO/IEC 17021, ISO/IEC 17024, ISO/IEC 17025, ISO/IEC 17043, EN 45011).

Врста обуке / Type of training	Број полазника из АТС-а / Number of ATS delegates
Обука за специфичне области акредитације / Training in specific fields of accreditation	
Континуирана едукација ДМБС: Индикатори квалитета – пре-аналитичка фаза и преаналитичка фаза лабораторијско дијагностичког испитивања Continuous DMBS Education: Quality indicators – pre-analytical phase and pre-analytical phase of laboratory diagnostics	1
Training for assessors (EN 45011) – technical assessor for Geographical Indications and GlobalGap (REDD & MENA GROUP)	1
Quality Assurance in the Forensic Process, Sweden	1
Семинар о климатским променама, Београд / Seminar on climate changes, Belgrade	2
Training seminar on revision of ISO 17020, accreditation of inspection bodies, general aspects and specific questions, TURKAK, Istanbul	1
Pre –PT training IPA 2011, Ljubljana	1
EA Train-the-Trainer Workshop on ISO/IEC 17020	1
Quality Management Systems Auditor/Lead Auditor Training Course (based on ISO 9001:2008), Nigel Bauer & Associates, IRCA	3
EA Training on ISO/IEC 17024, Milano, Italy	2
Training on the accreditation of Notified Bodies in construction materials – training and witnessing, Athens, Greece, PTB project	2
ECO-Management and Audit Scheme (EMAS), PTB Project, Sarajevo	1
Specific Training on Directive 97/23/EC on Pressure Equipment, ATS-PTB Project	6
Quality Assurance in the Forensic Process, Stockholm, Sweden	1
Chemical residues in food: Technical aspects of accreditation (Validation. Verification quality control) - related with EU legislation, Tirana, PTB project	2
Интерне обуке / Internal training	
Упутства за коришћење новог информационог система АТС-а / Instructions on how to use new ATS IT system	сви / all

АТС у процесу акредитације ангажује оцењиваче и техничке експерте, који имају одговарајуће образовање, стручност и потребно искуство у областима које оцењују, односно када дају своје стручно мишљење. Професионална компетентност оцењивача и техничких експерата обезбеђује се кроз континуирано професионално усавршавање

и едукацију, као и одговарајуће обуке у систему акредитације које организује АТС. Тако је на крају 2012. године у Регистру оцењивача и техничких експерата АТС-а било **252** водећа оцењивача/техничка оцењивача и техничка експерта од чега: 89 водећих оцењивача, 148 техничких оцењивача и 120 техничких експерата.

ATS Employees and Assessors

At the end of 2012 there were 35 permanent employees at the ATS with the following educational structure: 2 holders of PhD degree, 4 holders of MSc degree, 23 graduates, 3 holders of BSc degree and 2 employees with high school diploma.

Pursuant to the ATS PR-03 procedure entitled "Training of Assessors, Briefing Seminar for ATS Technical Experts

and Training of ATS Employees", ATS permanent employees attended, in addition to training sessions/seminars organised for assessors/technical experts, the following specialised courses in 2012: specific schemes and fields of accreditation, and relevant standards (ISO/IEC 17020, ISO/IEC 17021, ISO/IEC 17024, ISO/IEC 17025, ISO/IEC 17043, EN 45011).

In the process of accreditation ATS recruits assessors and technical experts with relevant educational background, competence and experience in the fields they assess, i.e. when they provide their professional opinion. Competence of assessors and technical experts is provided through continuous professional development and education, and through relevant training in the accreditation system that is delivered by ATS. At the end of 2012, there were **252** lead assessors/technical assessors and technical experts in the ATS Register of Assessors and Technical Experts and their structure was as follows: 89 lead assessors, 148 technical assessors, and 120 technical experts.

200 contracts were concluded with the ATS assessors/experts. The following new assessors and technical

experts were entered in the Register on the basis of the assessor candidate monitoring results:

lead assessors – for inspection bodies: 8 and for certification bodies providing certification of management systems: 1

technical assessors – for testing laboratories: 3, for inspection bodies: 1, for medical laboratories: 3, for certification bodies providing certification of management systems: 4, for certification bodies providing certification of products: 1,

technical experts – for testing laboratories: 3, for calibration laboratories: 2, for inspection bodies: 4, for certification bodies providing certification of products: 2.

Two assessors were removed from the Register of Assessors and Technical Expert in 2012.

ВОДЕЋИ ОЦЕЊИВАЧИ / LEAD ASSESSORS	
за оцењивање према SRPS ISO/IEC 17025 / assessments as per SRPS ISO/IEC 17025	48
за оцењивање према SRPS ISO/IEC 17020 / assessments as per SRPS ISO/IEC 17020	15
за оцењивање према SRPS ISO/IEC 17021 / assessments as per SRPS ISO/IEC 17021	14
за оцењивање према SRPS ISO/IEC 17024 / assessments as per SRPS ISO/IEC 17024	2
за оцењивање према SRPS EN 45011 / assessments as per SRPS EN 45011	7
за оцењивање према SRPS ISO 15189 / assessments as per SRPS ISO 15189	3
ТЕХНИЧКИ ОЦЕЊИВАЧИ / TECHNICAL ASSESSORS	
за лабораторије за испитивање / testing laboratories	76
за лабораторије за еталонирање / calibration laboratories	23
за медицинске лабораторије / medical laboratories	9
за контролна тела / inspection bodies	24
за сертификациона тела за сертификацију производа certification bodies providing certification of products	5
за сертификациона тела за сертификацију система менаџмента certification bodies providing certification of management systems	11
ТЕХНИЧКИ ЕКСПЕРТИ / TECHNICAL EXPERTS	
	120

Склопљено је **200** уговора са оцењивачима/експертима. На основу резултата праћења кандидата за оцењиваче током године уписан је следећи број нових оцењивача и техничких експерата:

водећих оцењивача – за контролна тела: 8 и за сертификациона тела за сертификацију система менаџмента: 1

техничких оцењивача – за лабораторије за испитивање: 3, за контролна тела: 1, за медицин-

ске лабораторије: 3, за сертификациона тела за сертификацију система менаџмента: 4, за сертификациона тела за сертификацију производа: 1,

техничких експерата – за лабораторије за испитивање: 3, за лабораторије за еталонирање: 2, за контролна тела: 4, за сертификациона тела за сертификацију производа: 2.

Током године из Регистра оцењивача и техничких експерата АТC-а избрисана су 2 оцењивача.

Током 2012. године одржане су следеће обуке и семинари за оцењиваче и техничке експерте АТЦ-а:
 In 2012, the following training and seminars were delivered to the ATS assessors and technical experts:

Назив обуке Title of the training session	Реализовано Implemented	Број полазника Number of trainees
Обука из области акредитације ПТ провајдера; Захтеви стандарда ISO/IEC 17043, ПТВ пројекат Training on accreditation of proficiency testing providers; Requirements of ISO/IEC 17043, PTB project	12.-13.03.2012.	10
Обука за водеће/техничке оцењиваче за акредитацију сертификационих тела за сертификацију система менаџмента према стандарду SRPS ISO/IEC 17021:2011 / Lead assessor/technical assessor training in accreditation of certification bodies providing certification of management systems as per SRPS ISO/IEC 17021:2011	19.-21.06.2012.	11
Обука за водеће оцењиваче за акредитацију сертификационих тела за сертификацију система менаџмента према стандарду SRPS ISO/IEC 17021:2011 / Lead assessor training in accreditation of certification bodies providing certification of management systems as per SRPS ISO/IEC 17021:2011	26.-27.03.2012. 15.-16.05.2012.	8
Обука за водеће оцењиваче за акредитацију према SRPS ISO/IEC 17025 / Lead assessor training in accreditation as per SRPS ISO/IEC 17025	28.05.-01.06.2012.	16
Додатна обука за водеће оцењиваче за акредитацију према SRPS ISO/IEC 17025 / Additional lead assessor training in accreditation as per SRPS ISO/IEC 17025	29.08.2012.	4
Годишњи састанак експерата који учествују у поступку одлучивања о акредитацији / Annual meeting of experts participating in accreditation decision-making	11.06.2012. 12.06.2012. 13.06.2012.	15 18 18
Информативни семинар за техничке експерте / Informative seminar for technical experts	02.07.2012. 10.07.2012. 13.07.2012.	42
Обука за водеће оцењиваче за акредитацију сертификационих тела за сертификацију производа / Lead assessor training in accreditation of certification bodies providing certification of products	EN 45011:1998-03 (ISO/IEC Guide 65) ISO/IEC 17065:2012 АТЦ-ПТВ пројекат ATS PTB project 04-05.12.2012.	13
Обука за техничке оцењиваче за акредитацију према SRPS ISO/IEC 17025 – лабораторије за испитивање / Technical assessor training in accreditation as per SRPS ISO/IEC 17025 – testing laboratories	23.-25.10.2012. 26.-27.11.2012.	11
	13.-15.11.2012. 29.-30.11.2012.	16
Обука за техничке оцењиваче за акредитацију према SRPS ISO/IEC 17025 – лабораторије за еталонирање / Technical assessor training in accreditation as per SRPS ISO/IEC 17025 – calibration laboratories	27.-29.11.2012. 17.-18.12.2012.	11
Годишњи састанци оцењивача АТЦ-а / Annual meeting of ATS assessors	29.06.2012. 06.07.2012.	62

Средства за рад националног акредитационог тела се обезбеђују: наплатом трошкова акредитације, из буџета Републике Србије и из других извора (у складу са чланом 13. Закона о акредитацији). Износ средстава за рад АТС-а, која се обезбеђују из буџета Републике Србије, обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2012. годину, укључујући и средства за чланарине АТС-а у међународним и европским организацијама за акредитацију. Под наплатом трошкова акредитације подразумевају се средства из прихода која се остварују пружањем услуга корисницима у складу са Одлуком о висини

трошкова акредитације. Потребна средства за рад АТС-а утврђују се Годишњим програмом рада АТС-а у складу са оснивачким актом.

У 2012. години АТС није имао друге изворе финансирања, а укупан остварени приход АТС-а износио је 129,809 милиона динара. Приход је остварен наплатом трошкова акредитације у износу од 109,949 милиона динара, а из буџета Републике Србије на основу пројектних активности за реализацију Плана и програма рада за 2012. годину у износу од 19,860 милиона динара.

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

FINANCIAL RESOURCES

i	Наплата трошкова акредитације	109,949 милиона динара
	Charging accreditation fees	109.949 million RSD
i	Буџет Републике Србије (на основу пројектних активности за реализацију Плана и програма рада за 2012. годину)	19,860 милиона динара
	Budget assets of the Republic of Serbia (on the basis of the activities for the implementation of the 2012 Plan and Annual Work Programme)	19.860 million RSD
		Укупно 129,809 милиона динара
		In total 129.809 million RSD

Према завршном рачуну АТС-а за 2012. годину укупни расходи и издаци износе 129,809 милиона динара. На основу биланса прихода и расхода извршена је подела на шест група расхода и то: а) расходи за запослене у износу од 61,392 милиона динара, б) коришћење услуга и роба у износу од

64,965 милиона динара, в) амортизација опреме у износу од 256 хиљада динара, г) чланарине међународним организацијама у износу од 1,224 милиона динара, д) порези, обавезне таксе у износу од 495 хиљада динара и е) издаци за нефинансијску имовину у износу од 1,477 милиона динара..

Financial resources used for the operation of the national accreditation body shall be provided by: charging accreditation fees; using Budget assets of the Republic of Serbia, and by using the assets coming from other sources (in accordance with Article 13 of the Law on Accreditation). The amount of financial resources necessary for the ATS operation to be provided from the budget of the Republic of Serbia are determined in accordance with the Law on 2012 Budget of the Republic of Serbia, including assets for the ATS membership fees in international organisations for accreditation and EA. Charging the accreditation fees shall mean obtaining financial resources from the revenue being realised by

providing services to the users in accordance with the Charging Policy Document. The amount of financial resources necessary for the ATS operation shall be determined on the basis of the ATS Annual Work Programme as stipulated in the Act on Establishment.

In 2012, ATS did not use any other financial resources, whereas the total ATS revenue was 129.809 million RSD. The revenue was realised by charging accreditation fees amounting to 109.949 million RSD and by obtaining funds from the budget of the Republic of Serbia in the amount of 19.860 million RSD on the basis of the activities for the implementation of the 2012 Plan and Annual Work Programme.

Према завршном рачуну АТС-а укупни расходи и издаци распоређени су у шест група и то:

According to the ATS annual financial statement the total amount of expenditure was divided into six groups:

	расходи за запослене	61,392 милиона динара
	employee expenditure	61.392 million RSD
	коришћење услуга и роба	64,965 милиона динара
	use of goods and services	64.965 million RSD
	амортизација опреме	256 хиљада динара
	depreciation of equipment	256 thousand RSD
	чланарине међународним организацијама	1,224 милиона динара
	IO membership fees	1.224 million RSD
	порези и обавезне таксе	495 хиљада динара
	taxes and mandatory fees	495 thousand RSD
	издаци за нефинансијску имовину	1,477 милиона динара
	non-financial assets	1.477 million RSD
		Укупно
		129,809 милиона динара
		In total
		129.809 million RSD

According to the ATS annual financial statement for 2012 the total amount of expenditure was 129.809 million RSD and it was divided into six groups: a) employee expenditure amounted to 61.392 million RSD, b) use of goods and services amounted to 64.965

million RSD, c) depreciation of equipment amounted to 256,000 RSD, d) IO membership fees amounted to 1.224 million RSD, e) taxes and mandatory fees amounted to 495,000 RSD and f) non-financial assets amounted to 1,477 million RSD.

Како нас контактирати

Уколико су вам потребне детаљне информације о питањима везаним за акредитацију и рад АТС-а, можете их пронаћи на нашем веб сајту на адреси www.ats.rs

Ако желите да нас контактирате, можете то учинити на неколико начина:

телефоном

011 313 03 73

(ово је број техничког секретара, а остале бројеве и имена запослених можете такође пронаћи на веб сајту у секцији Контакти)

писаним путем

**Акредитационо тело Србије
Булевар Михаила Пупина 2,
Палата Србије (СИБ), источно крило,
одељак – мост, 1. спрат,
11 070 Нови Београд
поштански и адресни код 190813**

факсом

011 313 03 74

и путем електронске поште

office@ats.rs

- **Поверење у компетентност**

How to contact us

If you would like further information, it can be found on our website at www.ats.rs

If you wish to contact us, you may do so in several ways:

By phone

+381 11 31303 73

(This is the phone number of the Technical Secretary, while contact details of other employees may also be found on the website under Contacts)

By mail

**Accreditation Body of Serbia
Bulevar Mihaila Pupina 2,
Palace of Serbia (SIV), East Wing,
Section – Bridge, 1st floor,
11 070 Novi Beograd
Postcode 190813**

By fax

+381 11 313 03 74

And by e-mail

office@ats.rs

- **Confidence in competence**

Извештај о раду Акредитационог тела Србије за 2012. годину април 2012. године

Главни и одговорни уредник

Јасна Стојановић, в.д. директора Акредитационог тела Србије

Уредник

Катарина Богојевић
телефон: 011/ 301 47 34
факс: 011/ 313 03 74
e-mail: katarina.bogojevic@ats.rs

Издавач

Акредитационо тело Србије
Булевар Михаила Пупина 2
11070 Нови Београд, Србија

Припрема и штампа

Позитив МВП ДОО
Светозара Марковића 15
11000 Београд, Србија

Тираж: 1.000 примерака

2012 Annual Report of the Accreditation Body of Serbia April 2012

Editor in chief

Jasna Stojanović, ATS Acting Director

Editor

Katarina Bogojević
Phone: 011/ 301 47 34
Fax: 011/ 313 03 74
E-mail: katarina.bogojevic@ats.rs

Published by

Accreditation Body of Serbia
Bulevar Mihaila Pupina 2
11070 Novi Beograd, Serbia

Printed by

Pozitiv MVP DOO
Svetozara Markovića 15
11000 Beograd, Serbia

Circulation: 1,000

